

■ 12 Şubat
2016 Cuma
■ Sayı: 19
■ 3 TL

HAFTALIK
SİYASİ DERGİ

BOYUN
EGME

Asgari ücretin ilk ayı: Gerçekten arttı mı?

Şubat ayında ilk ödemeler yapıldı ve patronların asgari ücret artışına türlü yöntemlerle el koyduğu ortaya çıktı. Üstelik hükümet Hazine desteği ile bu artışları karşılayacağını ilan etmişken.

'AT PAZARLIĞI'NIN SONU...

YERELİN EKONOMİSİ VEYA KÜÇÜK GÜZELDİR | ÇETE 'DİMDİK' AYAKTA, ÜLKE YIKILIYOR |
DİSK'İN KALBI HÂLÂ ATIYOR MU? | ERDOĞAN TÜRKİYESİ'NDE VİCDAN YARIŞTIRMAK |

UZLAŞMA!

Ülkenin derin karanlıklara gömüldüğü, "olmaz, bu kadar olmaz" denilen her şeyin sırayla olduğu, öldürüldüğü bir döneme diyalog, uzlaşma, müzakere, empati gibi kelimelerin damga vurmuş olması çok şeyi anlatıyor.

Açık söyleyelim, Türkiye'nin sorunu farklı olanların birbirine hoşgörü göstermemesi değildir.

Sorunumuz, hesaplaşmaları, çatışmaları, mücadeleyi erteleme ısrarıdır.

Töre cinayetlerinin işlendiği, bilim dışı olan her şeyin her konuda alan kazandığı, sofuluğun, körü körüne inancın ve kulluğun toplumsal genetiğe kazındığı bir dönemde "dinler arası diyalog" sahtekarlıkları ile, düşünce hayatımıza bir minare gölgesi gibi düşen "inanç ve ibadet özgürlüğü" sahte duyarlılığı ile karanlığı göğüslemek mümkün değildi.

Gericilikle hesaplaşmayı ertelemek, dinsel düşünce ve kuralların toplum hayatında baş köşeye kurulduğu bir zamanda laikliği "inanç özgürlüğü" ile karıştırmak artık saflık değil bedeli ağır bir ihanet sayılacaktır.

Din işleri ile devlet işlerinin ayrılması artık eskimiş bir tanımdır.

Her türlü dinsel referans siyasal yaşamdan dışarı atılmalıdır. Siyasette dinsel olana yer yoktur. Bu ilke hafife alındığında başımıza gelenler ortadadır. Laiklik toplumsal ilerlemenin ve siyasal özgürlüklerin garantisidir. "Dinin siyasete karıştırılması din için de kötü zaten" edebiyatı bile artık bir geri adım sayılmalıdır. 7 milyar bütçeli Diyanet Başkanlığı ortada dururken, korunması gereken şey din değildir.

Komünistler, aydınlanmadan ve özgürlükten yana olan insanlar, insanların dinsel inançlarına düşmanlık etmezler. Mücadelelerini, dinsel düşünce ve inanışlara, insanların inançlarına yöneltmezler.

Ama dinsel düşüncenin, dinci örgütlenmelerin toplum hayatını, üniversiteyi, bilimi tehdit ettiği noktada aydınlanma düşüncesinin, bilimin ve gerçekçi düşüncenin savunulması artık bir mücadele konusudur.

Komünistler, bu mücadelenin merkezinde durmaktadır. Bu bir iddia değil, bir objektif durum, bir tarih yasıdır.

Sermaye düzeniyle, gericilikle, emperyalizmle ve sömürüyle kavgası olanların bayrağını taşımadığı bir aydınlanma ordusu kurulamaz. Kurulduğunda ilk bozguna dağılması önlenemez.

Uzlaşmayı, hoşgörüyü, çoğulculuğu...

Bunları tartışmalıyım. Bugünün konusu bunlar değildir.

Önce gericilikle uzlaşmamayı başaralım.

 KOMÜNİST PARTİ

Çete 'dimdik' ayakta, ülke yıkılıyor

SORUN ŞU Kİ, ÇETENİN BU SINIRSIZ YÜZSÜZLÜK, SINIRSIZ ADAPSIZLIK DİPLOMASİSİNİN SÜRDÜRÜLMESİNİN BEDELİNİ ÜLKE ÖDEYECEK GİBİ GÖRÜNÜYOR. ÇETE ATTIĞI HER ADIMLA BİR GÜN RUSYA'NIN, BİR GÜN ESAD YÖNETİMİNİN, BİR GÜN ABD'NİN HESAP DEFTERİNE BİR ÇARPI DAHA KOYDURUYOR.

Yüzeysel bir bakışla bile, Tayyip Erdoğan yönetiminin diplomasi- nin bütün kurallarını altüst ettiği söylenebilir.

Diplomasinin ülke ve dünya kamuoyunu hedef alan propaganda çalışmaları ile birlikte yürümesi kurallara uygundur. "Diplomasi koridorları"nda takınılan tavrın tam zıddının kameraları ve mikrofonları görünce sergilenmesi ise biraz gariptir, en azından risklidir.

Devletlerin birbirlerine şantaj yapmaları, belirli konularda seçim yapmaya zorlamaları sık görülen bir şeydir. Bunun büyük bir gürültüyle yapıp, "isteyenin bir yüzü" mantığıyla hayata geçirilmesi, olur olmaz ilan edilen kırmızı çizgilerin birkaç gün içinde silinip gitmesi ise olacak şey değildir.

UZUN ADAMIN TARZI VAR!

Tayyip Erdoğan ve çetesinin ülke yönetiminde olduğu kadar uluslararası ilişkilerde de "çıgır açtığı" söylenebilir.

Her geri adımında bir hamle daha yapmak için fırsat kollayan, ilkeleri, değerleri istediği zaman kolaylıkla ters yüz eden, kendi politikalarını inşa etmekten daha çok karşısındaki güçlerin politikalarını bozmaya kendini adanmış bir liderlikten söz ediyoruz. Gerici diktatör ve çetesinden...

Adapsızlık, yüzsüzlük, haddini bilmezlik...

Bunların bu kadar ölçsüzce ve pervasızca icra edilebilmesini ülke ve dünya koşullarına bağlamanın bir sınırı var.

Doğrudur, uygun araçlar kullanıldığında bu ülkede herkes için "dün dündür, bugün bugündür." Ama "Kürt sorunu, çözüm süreci, din kardeşliği" diye çıktığı yolu Özel Harekatçı teröristlerin delik deşik duvarlara yazdıkları yazılara bağlamak... Bu "burada bu işler böyledir"le açıklanamaz.

Yeri geldiğinde kuklanın kuklacıya afra tavra yapması, en Amerikancı yönetimlerin bile zaman zaman ABD'ye tavrı alması... Bu diplomasi adabına uygundur. Çoğu zaman da danışıklı dövüş olarak yapılır. Uluslararası kamuoyu önünde sorduğu soruya ters yanıt alınca "oldu mu şimdi yaa" diye çıkışmak hele bu çıkışmanın arkasının gelmeyeceğini herkesin bildiği bir dünyada bunu yapmak... Büyük bir şuarsuzluktur.

O KADAR UZUN BOYLU DEĞİL

Denilecektir ki, "tüm bunları yapanlar dimdik ayakta duruyorlar." Gerçekten de taşların üzerinde seke seke dereyi geçen birisi gibi hareket ediyor yönetici çete. Her gün diktatör ve çetesinin hakkında bir diplomasi skandalı ülke ve dünya gündemine düşüyor. Ve bu skandallarla ilgili yazılanların mürekkebi kurumdan başka bir adımla meselenin üzeri örtülüyor.

Sorun şu ki, çetenin bu sınırsız yüzsüzlük, sınırsız adapsızlık diplomasisinin sürdürülmesinin bedelini ülke ödeyecek gibi görünüyor. Çete attığı her adımla bir gün Rusya'nın, bir gün Esad yönetiminin, bir gün ABD'nin hesap

defterine bir çarpı daha koyduruyor.

Ve fakat aynı çete kendi kullanışlılığını gösterecek bir şey buluyor ve "oyuna devam" ediyor. Çete oyuna devam ediyor, diktatör ve çetesinin "dik duruyor, eğilmiyor" ama hesabı kabaran ülke oluyor. Türkiye oluyor. Çete Ortadoğu'da neredeyse her konuda kendisini "kilit" konumlara yerleştirdiğini sanıyor ama emperyalist güçler de bölgenin diğer güçleri de "anahtarı bende" rahatlığından çıkmıyorlar.

AKP, ABD'nin Suriye politikaları açısından can sıkıcı sayılacak bir PYD inadıyla bu en büyük müttefikini zorlarken "bana mahkûmlar" diye düşünüyor. Oysa gerçek şu: ABD, bu inattan bölgedeki başka özneleri (başta PYD ve PKK) terbiye etmek için yararlanırken AKP'nin şansını fazla zorlayamayacağını bilerek hareket ediyor.

"Son hendeği de aşılıyor, terör bitiyor" teraneleri okunurken, Türk Hava Yolları pilotları Burma'daki Pokakku Havalimanı'na ait PKK kodunu bilgisayarlarında görünce uçağı boşaltıyorlar. Çete de çok iyi biliyor ki, şantaja başvurdukları pek çok konuda büyük bir kaosun içine bizzat yuvarlanmaları için emperyalist istihbarat ordularının küçük bir adımı ya da küçük bir "boş vermesi" yeterli.

Acı olan, bu durumun asıl büyük tehlikeyi çete için değil ülkenin kendisi için yaratıyor olması.

■ Mehmet Kuzulugil

Çökmekte olan ülke

TÜRKİYE, AB ÜST DÜZEY MAHFELLERİNİN GÖZÜNDE ARTIK "ÇÖKMEKTE OLAN BİR DEVLET" SINIRINDADIR. BU, AÇIKÇA İLAN EDİLMİYOR ELBETTE, AMA ZATEN YUGOSLAVYA, IRAK, LİBYA GİBİ ÜLKELER BİTTİĞİNDE DE BÖYLE AÇIKLAMALAR YAPILMAMIŞTI.

Almanya Başbakanı Angela Merkel'in ani Ankara ziyareti ve önerdiği 3 milyar avro, ki birçok çevre için açıkça "ahlaksız teklif" niteliğindedir, büyük siyasi huzursuzluğu gizlemeye yetmiyor. Merkel'in karşı karşıya kaldığı ve medyaya da yansıyan şantajın ("Erdoğan, mültecileri Avrupa'ya gönderebilecek!") derinleşmesi, başka şeylerin yanı sıra, iki sağcının oturdukları koltuğun son derece rahatsız olduğunu da gösterdi. Angela Merkel, tıpkı Erdoğan rejiminin uzun isim sahibi ve göstermelik kısa başbakanı gibi, ayaklarının altındaki toprağın hızla kaydığını görüyor. Ekonomik refah düzeyleri ve dünya ölçeğindeki toplam gelirden aldıkları paylar açısından aralarında uçurumlar bulunan iki kapitalist ülkede, sanki alttan alta bir deprem yaşanıyor. Bu huzursuzluğun tetikçisi olarak da mülteci milyonlar gösteriliyor.

ACI BEDEL

AB hegemonu Almanya için, artık tam bir "aç ve savaş yorgunu kavimler göçü" tablosu halini alan mülteci akını nedeniyle de olsa, Avrupa siyasetinin nefret nesnesine dönüşmüş Erdoğan rejimi ve sorumlularıyla gülümseyen fotoğraflar çektirmek, müzakereleri iler-

letmek, acı bir bedel. Bir de Türkiye'yi, medyadaki resimlerle artık yavaş yavaş Suriye'nin bir parçası olarak görmeye başlayan Avrupa kamuoyunda, faşist renkler içeren bir sağ popülizmin yükselmesi var. Buna engel olunamıyor.

MECBURİ UZLAŞI

Almanya'daki yönetici sağın günlük gıda merkezi Frankfurter Allgemeine Zeitung, soldaki ve sağdaki "refikleriyle" birlikte gerçeği ortaya sermekten kaçamadı. Gazetenin Türkiye deneyimi yüksek ve gerçekten bilgi yüklü "liberal" muhabiri, ilginç analizler yaptı. İnsanların bir bölümünün Türkiye'ye güvenemediği, çünkü Türkiye'nin cihatçıların geçişlerine engel olmayarak ve mültecileri de Avrupa'ya yollayarak Suriye iç savaşına doğrudan müdahale ettiği belirtilen muhafazakâr gazetede, Erdoğan rejimiyle sıkı işbirliğine inananların argümanları da sıralandı. Bunlar, gazetenin etkili muhabirine göre, mülteci krizinin ve Suriye'deki savaşın sonuçlandırılmasında vazgeçilmez bir yere sahip. Sıkı işbirliği önerenler, Erdoğan rejimini sisteme bağlamayı ve böylece yıkıcı girişimlerinin sonuçlarını yumuşatmanın daha iyi olacağını düşünüyorlar. Gazetede bu görüşler, solda da sağda

da, neredeyse tüm Alman ve Avrupa medyasınca şu veya bu farkla paylaşılıyor. Türkiye'nin her anlamda kilit, daha doğrusu anahtar ülke olduğu konusunda uzlaşma sağlanmış durumda.

Yalnız Ankara için tablo sanıldığından da karanlık. Örneğin Avrupa siyaset sınıfı ve kamuoyu son birkaç günde medya üzerinden Erdoğan'ın sızlanmalarına çok sık tanık oldu. Ankara'nın Obama'nın özel danışmanı McGurk ile PYD ve YPG yöneticileri arasındaki görüşmeyi yorumlama biçimi bile ("Biz mi müttefikiz, onlar mı?"), Türkiye'nin iflası veya beyaz bayrak çekmesi olarak kabul edilebilir. Bu duruma düşmüş bir devletin artık "failed state" sınırında olduğunu belki tüccar imamlar ve ortaklarının anlaması mümkün olmayabilir, ama Türkiye, AB üst düzey mahfellerinin gözünde artık "çökmekte olan bir devlet" sınırındadır. Bu, açıkça ilan edilmiyor elbette, ama zaten Yugoslavya, Irak, Libya gibi ülkeler bittiğinde de böyle açıklamalar yapılmamıştı. Bugünün tepkilerine ve kapalı kapılar arkasındaki hesapların sahneye yansımalarına bakarak, böyle erken bir sonuç çıkarmak olan biteni abartmak değildir.

■ Osman Çıtsay

**ANKARA'NIN
OBAMA'NIN ÖZEL
DANIŞMANI
MCGURK İLE
PYD VE YPG
YÖNETİCİLERİ
ARASINDAKİ
GÖRÜŞMEYİ
YORUMLAMA
BİÇİMİ BİLE ("BİZ
MI MÜTTEFİKİZ,
ONLAR MI?"),
TÜRKİYE'NİN
İFLASI VEYA BEYAZ
BAYRAK ÇEKMEŞİ
OLARAK KABUL
EDİLEBİLİR.**

Ayna ayna söyle bana

ERDOĞAN'IN "PYD Mİ DOSTUN BİZ Mİ" DİYE SIKIŞTIRDIĞI ABD'DEN ALDIĞI YANIT AĞIR OLDU. HAYIR, BÜYÜK PATRON KENDİSİNİ EVLATLIKTAN ÇIKARMIYORDU, AMA BİR TEK O YOKTU, BAŞKALARI DA VARDI.

Belgeler sunmuşlar, kanıtlamışlar PYD ile PKK'nin bir ve tek olduğunu... İkincisi teröristse ilki nasıl dost olsun? İyi de, Asya Abdullah -üstelik Marksizm aşığı Leninizm yukarı diye- Türkiye'de gezerken, Salih Müslim boy boy resimleriyle süslü röportajlar verirken yok muydu o deliller?

Niyete göre değişen kanıtlar Amerikan ayrıcalığıdır. Fabl dünyasındaki "suyumu bulandırıyor" öyküsünü çağrıştıran bu yaklaşımın önüne gelen kapitalist devlet yöneticisi tarafından tekrarlanması kabul edilemez, ciddiye alınmaz.

Amerikan terslemesi, AKP'ye yönelik çok ağır bir ciddiyet eleştirisidir. O ayna Beyaz Saray'da bir duvara asılıdır.

CENEVRE - ANKARA

Suriye konferansını çıkmaza saplayan biricik neden AKP'nin Kürt politikası olmayabilir. Ancak ortaya çıkan sonuç "barış olasılığının ertelenmesi" olarak negatiftir ve restçi AKP'nin kimseyle faturayı paylaşabilecek hali kalmamıştır.

Düşünün, bütün ciddiye alınır aktörler "daha barışçı kim" yarışındayken bir mızıkçı var. Ha, Suriye'de birtakım muhalif örgütler de var aynı kafadan, ama onların savaş baronlarınca yönetildiği ve ateşin durması halinde anlamlarının kalmayacağı o kadar belli ki...

AKP Türkiye'si bu sınıfa düşmüştür ve bu olmaz. Halep kırsalında bir çete için mümkündür, ama Türkiye bunun için biraz fazla karışık, büyük ve önemli. Türkiye ve hatta bir dönemeçten

sonra Osmanlı siyasetinde Batıyla mesafe ayarı en önemli parametre olmuştur. Dış dünyaya gerilim yeni değil. Burjuva iktidarlarının verdiği yanıtı göre, bir, güvenlik kaygıları emperyalizmden kaynaklanır; iki, bunları gidermek için emperyalistlerle sarmaş dolaş olmak gerekir. Hele bir de Soğuk Savaş varsa, komünizm "tehlikesi" gibi bütünüyle sınıfsal bir mazeret varsa.

Ankara'nın Batı başkentleriyle arasına Kürt gölgesi girmesinin tarihi eski isyanlara uzanıyor. Cumhuriyet rejimi ile Kürt beyleri kendilerini bir tahtırevanda bulmuşlardı. En fazla biri emperyalizmin sempatisine mazhar olabilecekti. Sovyet dengesini gözetken ve Ankara'yı Moskova'ya doğru itirme riskini almayan Britanya soğukkanlı biçimde Kürt milliyetçiliğini sattı.

Şimdi ABD benzeri bir endişeyle PYD'yi satmaz. Erdoğanların elinde hiç koz yok denemez elbette. Ama elinde tuttuğu orta değerli bir kartı büyüteçle görececek bir mekanizma yoktur. Gerçeklikle bağlantınızı yitirir ve sorarsınız en fazla: "Amerika Amerika söyle bana, var mı benden daha faydalısı Ortadoğu'da?"

Mesafe terslenmeyle açılmış oldu bir anlığına. Şimdi Türk güvenlik konsepti gereği AKP, bir önceki momente göre daha Amerikancı, daha sarmaş dolaş, daha itibarsız, daha zayıftır.

KAZANÇ VAR MI?

2003'te Newroz ateşlerini, Bağdat'ta bombalarıyla yangın çıkarıp selamlayan ABD'nin tutumu net. Kobane'yi önce ateşe atıp sonra çıkartan, dinci gericiliğe karşı "laik Kürt savaşçısı" tablosunun yaratıcısı ABD açısından Kürt faktörü çok emek verilmiş, yatırım yapılmış bir başlıktır.

Yine de AKP'nin bu işten tek kazancının PKK'nin terörist olarak kabulünün tescil edilmesi

olduğu düşünülebilir. Züğürt tesellisi bile değildir ve aslında PKK-PYD farklılaştırmasının açık hale gelmesi AKP'nin marifeti değildir. Kürt hareketinin bir dönem birbirini bütünleyen kolları, bir görev bölüşümü olarak tasarladığı yapılanma, farklı misyonlar, farklı işlevler üstünden dağılmışa benziyor.

Apocu gelenek, bugün Rojava-PYD, Kandil-PKK, Diyarbakır-BDP, Ankara-HDP, İmralı, Avrupa hatta başka bir sembol olarak Cizre bölmeleri arasında hiç de sağlam bir bütünlük arz etmiyor. AKP'nin kurduğu baskının burada rolü vardır olmasına, ama bu durum ABD'ye dayatılmış falan değil. Kandil Irak Kürdistanı'nda Barzani varken değersiz. Türkiye Kürdistanı'nda PKK kontrolsüz bir güç. Suriye'de, tersine PYD emperyalizm için vazgeçilmez bir faktör, Barzani'yle birlikte en iyi dosttur. Türkiye içinde Kürt milliyetçisi partilerin toplumsal tabanı hep güçlü kalacaktır ve bu hareketlerin AKP baskısı altında PKK günlerine dönmeyi değil, Batıya angaje olmayı seçmeleri bir gerçek halini almıştır. Angajman böyleyse, Avrupa bir halkla ilişkiler çalışmasına dönüşür. Bu tabloda ABD'nin ödediği bir maliyet, aldığı bir risk yok.

Sonuç olarak bizim tüccar imamların Amerikalılardan önce PYD'nin kellesini isteyip sonra PKK'yi satışa getirttikleri şeklinde şarklı bir ticaretten söz edemeyiz. Tablo daha ziyade şöyledir: ABD Kürt dinamiğini parça parça satışa çıkarmış ve karşılığında henüz sıra gelmeyen Kürt bölgesi dahil olmak üzere daha fazla bağlılık almıştır. Afra tafirasından geçilmeyen AKP bir Amerikan oyununu oynamakta ve durmaksızın kendini rezil etmektedir. AKP'nin sorunu patronu zarara uğratması değil, bir müttefik olarak son derece niteliksiz bir görüntü vermesidir.

■ Aydemir Güler

Yerelin ekonomisi veya küçük güzeldir

AVRUPA ÖZERKLİK ŞARTI GİBİ BELGELERLE ORTAYA KONAN, 90'LARDAN BERİ "ULUS-DEVLET BİTTİ" SLOGANLARIYLA KUTSANAN VE İŞGAL EDİLEN ÜLKELERE UYGULANMAYA ÇALIŞILAN YEREL/DİNSEL/ETNİK YÖNLERİ ÖZELLİKLE GÜÇLENDİRİLMİŞ KÜÇÜK PARÇACIKLARDAN OLUŞAN BİR DÜNYA SİSTEMİ UZUN SÜREDİR SERMAYE SAHIPLERİNİN RÜYALARINI SÜSLÜYOR.

Demokratik Toplum Kongresi (DTK) Ekonomi Komisyonu geçtiğimiz günlerde Diyarbakır'da bir çalıştay düzenledi ve DTK'nın tasarladığı ekonomi politikaları üzerine açıklamalarda bulundu. "Yerelde Ekonomi" adını taşıyan çalıştayın çerçevesi "özel mülkiyete değil, tekelleşmeye karşı" olarak tanımlandı.

Bilindiği gibi Kürt Siyasi Hareketi 2005'ten bu yana İmralı'daki siyasi merkezin yönelimleri doğrultusunda "Demokratik Konfederalizm" (DK) olarak formüle edilen bir siyasi program üzerinden çalışma yapıyor. Bu program öyle bir program ki, İsrail-Lübnan savaşı, emperyalizmin bölgesel yönelimlerinde ki değişimler, Arap Baharı ve sonrasında yaşananlar, yakın dönem Suriye savaşı ve doğrudan Kürt odakları da ilgilendiren her türlü gelişmeye karşın (burada sadece Suriye Kürtleri değil, Irak'taki karmaşık ilişkiler de kastediliyor) "geçerliliğini" koruyor.

Son dönemde Kuzey Irak'taki bir diğer siyasi merkezin "bağımsızlık" lobiciliği ve Kürt devleti kurulması programından daha fazla bahseder hale gelmesi Demokratik Konfederalizm projesini nasıl etkileyecek ya da bu iki program nasıl uyumlu hale gelebilir, gelebilir mi orası bilinmez.

KAPİTALİZMİN YASALARI

DTK'nın "geçmişte olan komünal yaşamı yeniden hayata geçirme" pratiğinin önce köylerden başlayarak uygulanacağı belirtiliyor. Bunun nedeni olarak da köylerin komünal yaşama daha yatkın oluşu öne sürülüyor. Çünkü, iddia odur ki kapitalizme karşı mücadele edilecek ama "ortadan kaldırmak mümkün olamayabilir". Öyleyse "dönüştürülecek"!

Hatip Dicle'nin Öcalan'a referansla tarif ettiği DK'nın ekonomi ayağındaysa "özel mülkiyeti kabul etme ancak tekelleşmeye karşı durma" olarak ifade edilen bir yaklaşım duruyor. Nasılsa "tekelleşme hedefi olmayan topluluk mülkiyetin-

den" ve kapitalizmin sınırlanmasından bahsediliyor. Devletin küçültülmesi ve kapitalizmin sınırlanması esas oluyor. Tarımın merkezinde durduğu Demokratik Özerklik'te kooperatiflerin yaygınlaştırılması, barajların durdurulması, doğayla dost enerji, barış, vs. gibi politikalar yer tutuyor.

Marksist iktisatçılar bu konuyla ilgili değerlendirmelerinde "uygulanabilirlik" konusuna dikkat çekerken, kapitalist sistemin kendi yasaları ve objektif belirleyenleri nedeniyle bu şekilde tarif edilen bir programın hayata geçirilme şansı olmadığını vurguluyorlar.

Kapitalizme karşı mücadeleden bahsedilecekse, sistemin yasaları gereği bunun ancak daha önce de uygulanabilirliği sınanmış olan sosyalizm için mücadeleyle mümkün olacağı açık. Bunun için de özel mülkiyet; üretim araçlarının özel mülkiyeti sorunu kritik bir ayrıç oluşturuyor. Kürt Siyasi Hareketi'nin önderliğinin ya da DTK'nın aktivistlerinin yaklaşım ve inançlarından bağımsız olarak kapitalizmin yasaları bunu gerektiriyor.

Komünal ekonomiyi "eskiden olana dönmek" şeklinde tarif eden bir politik hattın nesnellik karşısında "çok cesur ve iddialı" olduğunu teslim edebiliriz ancak toplum ve iktisat yasalarının bugünkü bilgisiyle kendilerinin belli bir süre sonra bu yasalarla yüz yüze geleceğini ve projelerinin hiç de istemedikleri bir şekilde kendilerine dönen bir silah haline geleceğini söylemek zorundayız.

İktisatçı Prof. Dr. Kotkut Boratav, özel mülkiyetin "üretim araçlarının özel mülkiyeti" olmasından hareketle bunu gündeme almayan bir "kapitalizmi sınırlama mücadelesinin" ütopya kalacağını vurguluyor. Aksi durumdaysa zaten sosyalizm programının geçerli olabileceğini anlatıyor.

Prof. Dr. İzzettin Önder de, "özel mülkiyete evet, tekelleşmeye hayır" söyleminin teorik olarak doğru olmadığına dikkat çekerek bunu "milli sermaye"

söylemine benzetiyor. Kapitalist sömürü sisteminin yasallıklarına dikkat çeken Önder, bir dünya sistemi olarak kapitalizmin "sınırlanması"ndan bahsedilmesine tepki gösteriyor.

BİR GELECEK PROGRAMI MI?

DK'nın ekonomi ayağında "kapitalizme karşı mücadele" zorlamasına gerek olmadığını ve sistemin yerel katılımcı ayaklarının burada kendi çıkarları için mücadele ederken zaten kapitalizmin aykırı uygulamalarını da sınırlayacağını düşünmeyi zorlayalım.

Avrupa Özerklik Şartı gibi belgelerle ortaya konan, 90'lardan beri "ulus-devlet bitti" sloganlarıyla kutsanan ve işgal edilen ülkelere uygulanmaya çalışılan yerel/dinsel/etnik yönleri özellikle güçlendirilmiş küçük parçacıklardan oluşan bir dünya sistemi uzun süredir sermaye sahiplerinin rüyalarını süslüyor.

Savaşlarla tahrip edilen coğrafyalarda uygulanmaya çalışılan bu kurgu, dünyanın hiçbir yerinde beklenen sonucu vermedi. Savaş coğrafyaları pompalanan etnik/dinsel motifler yüzünden zaten savaşlardan kurtulamadı. Yerel kaynakların yerli halklara ait olması ve onlar tarafından yönetilmesi de -kaynağın bulunduğu coğrafyalarda- her zaman bir gerilim ve müdahale kaynağı oldu.

Batılı ideologlar, akademisyenler, toplum mühendisliği merkezleri olan düşünce kuruluşları bu yaklaşımı inceleyen ve yerel ayaklarını oluşturarak yol almaya çalışıyorlar. Bizim coğrafyamızda da bu yaklaşım Kürt Siyasi Hareketi'nin İmralı'daki merkezinde inşa ediliyor ve yukarıda da bahsedildiği gibi, her türlü siyasi manevraya uygun olacak şekilde uyarlanabiliyor. Bütün bunlar bir araya geldiğinde DK'nın bir "toplumsal proje" olarak değil de, güncel politikalara ihtiyaç duyulan esnekliği sağlayan bir siyaset aracı olarak kavrandığını ve iş gördüğünü düşünmek mümkün.

■ Gamze Erbil

KAPİTALİZME
KARŞI
MÜCADELEDEN
BAHSEDİLECEKSE,
SİSTEMİN
YASALARI GEREĞİ
BUNUN ANCAK
DAHA ÖNCE
DE UYGULANA-
BİLİRLİĞİ
SINANMIŞ OLAN
SOSYALİZM İÇİN
MÜCADELEYLE
MÜMKÜN OLACAĞI
AÇIK.

Asgari ücret gerçekten arttı mı? Sağ el ile verip sol ile aldılar

ŞUBAT AYINDA İLK ÖDEMELER YAPILDI VE PATRONLARIN ASGARİ ÜCRET ARTIŞINA TÜRLÜ YÖNTEMLERLE EL KOYDUĞU ORTAYA ÇIKTI. ÜSTELİK HÜKÜMET HAZİNE DESTEĞİ İLE BU ARTIŞLARI KARŞILAYACAĞINI İLAN ETMİŞKEN.

Asgari ücret artışı geçen yıl yaşadığımız peş peşe seçimlerde en fazla konuşulan konulardan biriydi. Hatta AKP ve CHP başta olmak üzere meclise giren partiler, asgari ücret artışı konusunda rekabete bile girişti. Seçimler bitti, hükümet göreve başladı ve hükümet asgari ücret komisyonuna 1300 TL önerdi. Bugüne kadar olduğu gibi komisyondan hükümetin istediği karar çıktı ve asgari ücret 1300 TL oldu. Karar, 1 Ocak 2016 tarihi itibarı ile uygulamaya girdi. Şubat ayında ilk ödemeler yapıldı ve patronların asgari ücret artışına türlü yöntemlerle el koyduğu ortaya çıktı. Üstelik hükümet Hazine desteği ile bu artışları karşılayacağını ilan etmişken.

Binlerce işçi zamlı ilk maaşını Şubat ayının başında aldığı, diğer ücretlerinden kesinti yapıldığını gördü. Bazı işyerlerinde işçilerin fazla mesai ücretlerine el kondu. Fazla mesai alacakları 1300 TL'lik asgari ücretin içine dahil edildi. Bazı işyerlerinde, taşeron işçilere "yüzde sıfır zammı kabul ediyorum" yazılı belge imzalatıldı. Patronların işçilerin ücretlerine el koyma arsızlığı bununla da bitmedi. İşçilerin yol ve yemek paralarına göz diktiler. Çalışanını "asgari ücret+ yol + yemek" şartıyla iş alan bazı işverenlerin yeni dönemde sistem değişikliğine gittiği "yol+ yemek" ödemesini kaldırarak çalışanlara sadece asgari ücret vermeyi planladığı görüldü. Böylece, geçen yıl 1000 lira asgari ücret

ve 300 TL'lik yol ve yemek parası alan bir işçinin yeni dönemde 1.300 TL'lik gelirinde hiçbir artış olmadı.

Bu uygulamalar, bir araştırma şirketinin yaptığı "asgari ücret araştırması" sonuçları ile de uyumlu. Yapılan araştırmanın sonuçlarına göre;

Araştırmaya katılan şirketlerin sadece yüzde 7'si asgari ücret artışı karşısında ücret ve yan hak politikalarında

değişikliğe gideceklerini belirtirken, yüzde 41'i bu konuda henüz karar vermelerine rağmen yan hak bütçelerinde değişiklik yapmaya ihtiyaç duyacaklarını belirtmiş. Katılımcı şirketlerin yarısı ise ücret ve yan hak politikalarında bir değişiklik yapmayı planlamadıklarını veya henüz değişiklik öngörmediklerini ifade etmiş. Bu bağlamda, şirketlerin yüzde 38'i ücret bandı genişliklerini daraltmayı ve yüzde 41'i kademeler arası geçiş oranlarını azaltmayı planladığını belirtirken yan hak paketlerinde, çalışanlara sağlanan öğle yemeği, yol yardımı vb. ödeneklerde ve yıl içerisinde ödenen maaş sayısında değişikliğe gidilmesi dile getirilen diğer seçeneklerden olmuş.

Asgari ücretin patronlara maliyeti en fazla konuşulan konular arasında yer alıyor. Ancak hükümet öyle bir düzenleme yapmış durumda ki, çalışanların cebinden çıkan para ile asgari ücretliye ödenen para karşılanabiliyor. Şöyle ki; Asgari ücrete yapılan zam ile SGK tavan primi de artmış oldu. SGK tavan primi 10705 TL'nin üzerinde ücret alan çalışanların ücretinden daha fazla vergi ödeniyor ve yüksek ücretli çalışanlar ayda 300-400 liralık fazladan vergi ödemiş oluyor. Bu miktar ile bir asgari ücretliye yapılacak zam da karşılanmış oluyor.

İŞÇİ SINIFI
#DİRENİŞTE

Patronlara Hazine desteği

Hükümet asgari ücret desteği ile ilgili olarak 5 Şubat 2016 tarihli yayınladığı duyuruda, "işverenlere 2016/Ocak ile 2016/Aralık aylarına münhasır olmak üzere Hazine desteği verilmesine imkân sağlandığı" açıkladı.

Öngörülen asgari ücret desteğinden yararlanmak için işverenlerden başvuru şartı aranmayacağı, usul ve esasları genelgede açıklanacak olan şartları taşıyan işverenlerin, herhangi bir işlem yapmaksızın Hazine desteğinden yararlanacağı ve verilecek destek tutarının, takip eden ayda tahakkuk edecek prim borçlarına mahsup edileceğinden, 2016/Ocak ayında çalıştırılan sigortalılardan dolayı verilecek olan Hazine desteğinin de 2016/Şubat ayına ilişkin prim borçlarından mahsup edileceği, dolayısıyla mahsuplaşma işleminin 2016/Mart ayında yapılacağı açıklandı.

Genel Kurul öncesi merak edilen soru

DİSK'in kalbi hâlâ atıyor mu?

KRİZİN BOYUTLARI DÜŞÜNÜLDÜĞÜNDE SADECE BİR GENEL KURULUN DİSK'İ YENİDEN AYAĞA KALDIRACAĞI DÜŞÜNCE SİYASİ HAYALCİLİK OLUR. ANCAK GENEL KURUL, BU GİDİŞE KARŞI İÇERİDE GÜÇ BİRİKTİRECEK BİR İRADEYİ ORTAYA ÇIKARABİLİR. KALP ATIŞI DİYEBİLİRİZ BUNA. BU GENEL KURULUN EN BÜYÜK KAZANIMI BU OLUR.

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK), 12-14 Şubat 2016 tarihleri arasında 15. Genel Kurulunu, İstanbul'da topluyor. DİSK'in dününü ve bugünü, geleceğe dair tartışmaları ve genel kurul sürecini konfederasyona bağlı Birleşik Metal-İş Sendikası'nın örgütlenme uzmanı Alpaslan Savaş ile konuştuk.

Genel Kurul, DİSK'in kuruluş tarihi olan 13 Şubat'a denk geliyor. 49 yıl önce kurulan DİSK ile bugünkü DİSK arasında nasıl bir fark var?

Türkiye'de emek ile sermaye arasındaki mücadele tarihinde, işçi sınıfının tarihsel kazanımlar elde ettiği uğraklar vardır. 1908 grevleri bu uğraklardan bir tanesidir örneğin. Genç işçi sınıfının bu grevleri, genç burjuvazinin "imtiyazsız, sınıfsız kaynaşmış bir milletiz" demogojisinin üzerinde kuruluştan sonra da hep kılıç gibi sallanıp durmuştur. 1963, TİP'in kuruluşu bir başka örnektir. TİP, işçi sınıfının iktidar programının siyasi temsiliyetle kitlesel olarak buluşabileceğinin somut örneği olmuştur. Örnekler artırılabilir ve aralarına mutlaka DİSK'in kuruluşu da eklenmelidir. DİSK'in bugünü değerlendirirken, o 49 yıl önceki kuruluşun tarihsel mirasını referans almak zorundasınız.

DİSK'in kuruluşu, işçi sınıfı için tarihsel olarak ileri bir adımdır. Sınıf ve kitle sendikacılığı, sermayeden ve devletten bağımsız olma, işçilerin kendilerine ait bir sendikası olması, işyeri örgütlenmesi, ekonomik kazanımlar konusunda pozitif örnekler... İşçi sınıfının burjuvazi karşısında elde ettiği mevzilerdir bunlar.

Peki ya bugün? DİSK için hâlâ bu tespiti yapabiliyor musunuz?

DİSK bugün ağır bir krizde. Onu güncel olarak etkisiz kılan ve başlarken bahsettiğim ileri adım niteliğindeki tarihsel bağlarını zayıflatan bir kriz bu.

Nedir bu krizin kaynağı, biraz daha açabilir misiniz?

Öncelikle krizin birden fazla boyutu olduğunu ve kaynağının yeniden kurulduğu 1990'lı yıllara dayandığını söylemeliyim. Sermaye sınıfı DİSK'e, 1992 yılında yeniden açıldıktan sonra nefes aldırmadı, bu biliniyor. Baskılar ve işten atmalarla DİSK'e bağlı sendika-

ların işyerlerinde yeniden örgütlenmesi önlenmeye çalışıldı. Türkiye burjuvazisinin süreç içinde kazandığı tarih ve sınıf bilincinin oluşturduğu bir refleksti bu.

Buraya kadar bir gariplik yok, patron, patronluğunu yapacak elbette. Sorun, bu reflekse DİSK'in yanıtının sendikal anlayışını "çağdaş sendikacılık" olarak revize ederek vermesi oldu. Bir ideolojik ve siyasi arıza olarak çağdaş sendikacılık anlayışı geri adımdı. Bugün krizin kaynağı buradadır.

Krizin başka nedenleri olduğunu da söylediniz, onlar neler?

AKP dönemindeki AB'ciliğin kendine alan açabildiği kurumlar arasında sendikalar başta gelir. DİSK de bundan muaf olmadı. Çağdaş sendikacılık önce AB patentli bir sosyal diyalogçuluğa, ardından da "sivil toplum kuruluşçuluğu"na büründü. Bu dönem içinde kimi sendikaların sınıf sendikacılığı ilkeleriyle ileri çıkışları olsa da bu çıkışlar konfederasyonun genel siyasetine yön veremedi.

Yani, yeniden kuruluştaki arıza iki binli yıllarda da devam etti.

Konfederasyon üzerinde sosyal demokrasinin etkisi de hep gündemde oldu. Bu süreçle bir bağı var mı bunun?

Elbette. Sosyal demokrasinin gölgesi konfederasyonun hep üzerinde hissedildi. Mesele, dönem dönem kimi konfederasyon yöneticilerinin CHP'den milletvekili olmasından ibaret değil. Sosyal demokrasinin yönüzlüğü konfederasyona da yansımıştır. Kampanyacılık, sivil toplumculuk, sınıf uzlaşmacılığı... Sosyal demokrasinin sendikal alandaki erozyonudur bunlar.

Bugüne gelecek olursak... DİSK'in içinde bulunduğu krizi bugün nasıl tanımlıyorsunuz?

Kriz, öncesine göre çok daha tehlikeli bir boyuta ulaşmış durumda. DİSK, değinmeye çalıştığım yeniden kuruluştaki arızalı noktaya rağmen uzunca bir süre,

ilk kuruluşundaki tarihsel mirasla yol aldı. En azından işçiler için böyleydi.

Şimdi bu miras hızla tükeniyor. Tüketiliyor da diyebiliriz. Bunun pratikteki karşılığı işçiler için DİSK'in ayırt edici bir sendikal merkez olmaktan çıkması anlamına gelir ki bu DİSK açısından yaşamsal bir tehlikedir. DİSK'in varlık nedeni hâlâ kuruluşundaki ilkelerdir çünkü. O ilkeler, işçi sınıfının tarihsel hafızasından kazınırsa DİSK'in varlık nedeni ortadan kalkar.

Bugün hangi ilkelerin erozyona uğradığını düşünüyorsunuz?

Çok açık, birlik ve bağımsızlık ilkeleridir erozyona uğrayan.

Konfederasyon, bağlı sendikaların birliği üzerine kurulur. Halen görevde olan yönetimin olduğu 2013 Olağanüstü Genel Kurulu'na giden süreçten başlayarak konfederasyonun öncelikle birliği dağılmıştır. Öncesi de var elbette ama bu konuda 2013 kongresi kritiktir. Konfederasyonun yönetiminde olmak kimileri için yeter koşul olmuştur. Bu açıdan sendikalar arasındaki güven bunalımı oldukça derinleşmiştir.

Diğer mesele ise daha büyük bir sorun. Konfederasyonun son dönemdeki Kürt siyasi hareketi üzerinden verdiği siyasi angajman görüntüsü, telafisi güç sonuçlara gebe. DİSK'in mevcut yönetiminin siyasi tercihleri, konfederasyonu sınıf siyasetinden uzaklaştırarak onun giderek KESK'e benzemesine neden oldu. KESK, mevcut siyasi angajmanı ile varlığını sürdürür ancak DİSK adına işçi sınıfı içinde kendini var edebilecek böyle

bir zemin bulunmuyor. Bu tercih DİSK için intihardır.

Bu iki başlıktaki erozyon DİSK'i her geçen gün daha fazla etkisiz kıyor.

Peki DİSK'in bu etkisizlikten kurtulması mümkün mü?

DİSK kuruluş ilkeleriyle yeniden inşa edilmeli. Büyük laf diye bakmayın, krizi derinleştiren ne varsa, işe onlardan vazgeçilmesiyle başlamak mümkün. Önce şu kampanya sendikacılığı terk edilmelidir örneğin. Basın açıklamasından menkul mücadeleyi kastediyorum.

Üretimden gelen gücün kullanılması konusundaki istismar sona ermelidir. Üretim ve hizmet alanlarında karşılığı olmayan ve örgütlenemeyen genel grev kararlarından bahsediyorum. Bu acziyet, sadece DİSK'in değil, dörtlünün (TTB-TMMOB-KESK-DİSK) emekçi sınıflar nezdindeki inandırıcılığını da kaybetmesine neden olmaktadır. DİSK, alamet-i farikası olan işyeri örgütlenmesine geri dönmelidir. Üzerindeki CHP-HDP gölgesi kaldırılmalıdır. Sınıf siyasetine geri dönmelidir.

Bunlar için imkânsız deniyorsa iş işten geçmiş demektir.

Bu hafta sonu yapılacak Genel Kurul bu açıdan bir çıkış yaratabilir mi?

Krizin boyutları düşünüldüğünde sadece bir genel kurulun DİSK'i yeniden ayağa kaldıracağı düşüncesi hayalcilik olur. Ancak Genel Kurul, bu gidişe karşı içeride güç biriktirecek bir iradeyi ortaya çıkarabilir. Kalp atışı diyebiliriz buna. Bu genel kurulun en büyük kazanımı bu olur.

'Güvenceli' köle pazarı

TBMM'ye son getirilen yasa teklifi ile birlikte çalışma hayatına girmesi planlanan özel istihdam büroları, taşeron işçilik sisteminden daha vahim bir tabloyu da karşımıza çıkaracak gibi gözükmektedir.

Son getirilen yasa teklifinin en çarpıcı konularından biri olarak özel istihdam büroları, geçici iş ilişkisinin kurulmasını ön görmektedir ve geçici iş ilişkisini "işletme açısından rekabet ortamına, değişen koşullara ve ortaya çıkan ihtiyaçlara yönelik işgücü talebinin karşılanması ve üretim talebindeki dalgalanmaların karşılanabilmesi kolaylaştırılmaktadır." diyerek gerekçelendirmektedir. Bu ifadeden anlaşılacağı gibi özel istihdam büroları ile birlikte işçiler işin durumuna göre istihdam edilebilecek, işin yoğunluğu geçtikten sonra hızla işten çıkarılabilecek. Emekçileri, sürekli diken üstünde tutacak ve her an kapının önüne konulma korkusuyla çalışmak zorunda bırakacak düzenleme "güvenceli esneklik" olarak pazarlanıyor. Buradaki tek güvencenin, "işçiyi istediği zaman kovma" güvencesi olarak patronlara verildiği görülüyor.

Getirilen yasa teklifi ile birlikte geçici iş ilişkisiyle çalışan işçiler normal mesai dışında yaptıkları fazla çalışmalar için ilave ücret alamayacak, haftalık ve yıllık izin hakları oluşmayacak, ikramiye hakkı doğmayacak, sosyal yardım ödemelerinin hiç birinden yararlanamayacak ve bu işçiler işlerine son verilmesi durumunda işe iade davası açamayacaklar.

Kısacası "güvenceli esneklik" olarak yutturulmaya çalışılan yeni yasa teklifi ile birlikte çalışma yaşamı tam bir "köle pazarına" dönüştürülecektir.

KEMAL OKUYAN

Erdoğan Türkiye

“B iraz da Kürtlere dönük katliamlardan söz etseniz...”
“Bu ülkede gerıcılık var” dediğinde aynı tepki, ekme kavgasındaki işçilerin her gün kaza adı altında beşer onar öldürülmesinden söz edilince aynı tepki...

Acıyı, ızdırabı ölçmüyoruz. Duyarsız filan da değiliz.

Ancak hâlâ anlaşılmadıysa artık zamanıdır, Kürt sorunu diğer sorunlardan bağımsız ve çözümünü için her şeyin meşru olduğu bir başlık olarak tarif edildiğinde, sorun çözülmeyeceği gibi, ülkenin bütün dinamiklerinin üzerine koyu bir gölge gibi iniyor.

Nedenleri, sonuçları, araçları, hedefleri örtülü, özellikle son 15 yılda birçok bilinmeyen ve bu anlamda epeyce bir bilineni olan Kürt sorununda çözüm arayışını sadece “vicdan” a sıkıştırıp, insanları taraf olmaya zorlayanlar inandırıcılıklarını da yitiriyor.

“Şimdi savaşıyoruz” la “şimdi barışıyoruz” arasındaki geçişkenlikler, savaşa ya da barışa destek olması istenen kesimleri kişiliksizleştirmekle kalmıyor, aynı zamanda onları soruna yabancılaştırıyor da.

Bugün olan budur.

GERÇEKLE YALAN İÇ İÇE

Yaşananlara sessizlik yalnızca korkuyla, manüplasyonla, duyarsızlaşmayla açıklanamaz. Türkiye’nin batısında milliyetçi-şoven duyguların teslim almadığı ciddi bir kesim, Kürt sorununda kimseye güvenmiyor, gerçeğe yalanın iç içe geçtiğini seziyor, aldatıldığını düşünüyor.

Evet, yaşananlara tepki vermek için korkunun, önyargıların aşılması gerek; bunun içinse eşiği atlatacak bir enerji... Ama işte o enerji Kürtler adına siyaset yapanların 15 yıl boyunca AKP ile sürdürdüğü dansın uzamasıyla buhar oldu, gitti.

Bu söylenenler toplumsal düzlemde geçerli.

Siyasal düzlemdeyse işler daha da karışık.

Solun “vicdan” dan tamamen arınarak siyaset üretmesi mümkün değil. Şehirler bombalandı, insanlar katledildi, yaralılar ölüme bırakıldı, daha önce de tanık olduğumuz rezil ve vahşi yöntemlerle zorbalık ve işkence yapan timlerden kahraman yaratıldı. Buna ses çıkarmamanın, itiraz etmenin elbette türlü yolları var.

Ancak hiçbir zaman yeterli olmaz. Birincisi, bu zalimliği durdurmak için Türkiye’de dengeleri değiştirecek bir güç olmak gerekiyor. İkincisi, bütün ülkeye yalnızca Kürt sorunu üzerinden bakan-

lar için Türkiye solu zaten 30 yıldır kör, duyarsız, bencil ve milliyetçi.

Ve zaman zaman bol keseden savuran bazı liberal aydınların da ortaklaştığı gibi vicdansız!

VİCDAN NEDİR?

Peki nedir vicdan?

MİT ile siyaset mühendisliği yapılmasını sineye çekmek midir vicdan?

AKP’nin en gerici, en zalim aktörlerine arka çıkıp onları savunmak, diktatörü kurtarmakla övünmek midir?

Sola devletle birlikte ayar vermek midir?

Yoksa Haziran Direnişi’nde, yani milyonların kalkışmasında Erdoğan’a ve Fidan’a dönük komplo keşfedip buna karşı önlem almak mıdır vicdan dedikleri?

Vicdandan söz edilecekse, Erdoğan’a bugünkü savaşçı politikalar için güç ve onay verenlerin kapısına dayanılmalı.

Doğru, olan Kürt halkına oluyor. Ancak ne yazık ki, Türkiye’deki siyasal güç dengeleri, bugün Kürt siyasetinin savaş-barış sarmalında istediği gibi sürdürdüğü karmaşık ve karanlık politikaya onay ve destek vermeden Kürt halkıyla dayanışmayı ciddi ölçülerde sınırlıyor.

Aslında bu sıkışma bilerek yaratılıyor.

Çünkü vicdanın ötesine geçtiğinizde,

“ HÂLÂ ANLAŞILMADIYSA ARTIK ZAMANIDIR, KÜRT SORUNU DİĞER SORUNLARDAN BAĞIMSIZ VE ÇÖZÜMÜ İÇİN HER ŞEYİN MEŞRU OLDUĞU BİR BAŞLIK OLARAK TARİF EDİLDİĞİNDE, SORUN ÇÖZÜLMEDİĞİ GİBİ, ÜLKENİN BÜTÜN DİNAMİKLERİNİN ÜZERİNE KOYU BİR GÖLGE GİBİ İNİYOR. ”

'nde vicdan yarıştırmak

azıcık siyaset cephesinden baktığınızda AKP ile işbirliği pratiği var, pazarlıklar var, hükümetle girilen gericilik yarışı var, Amerikancılığa geçit var, sermaye egemenliğine övgü var.

HAYSİYET SORUNU

Gerçi bunların hiçbiri solun bir kesimi için artık değer taşıyor. Değerli olan herhalde şu: "Verin ne istiyorlarsa, milletvekilliği, belediye başkanlığı..."

Milletvekili olmak için yanıp tutuşanlardan tek bir ses yok. İmralı tutanaklarında gerçekten çarpıcı, düşündürücü onlarca "itiraf" var, kimsenin umurunda değil. Bari şu "verin milletvekilliğini..." sözleri insanın haysiyetini harekete geçirir diye düşün-

yorsunuz, o da yok!

Pardon, haysiyet önemli değil, önemli olan vicdandı.

Tutanaklar AKP'yi zor durumda bırakmak için yayımlanıyor, belli. Bir de "MİT"le iş çeviriyorduk şimdi

düşman ilan edildik" demek için... Destekçi solun ne hale dönüşeceğini kimse düşünmüyor, onların kendilerini düşünecek hali bile kalmamış nasılsa...

Ya vicdanları?

Vicdan yetmiyor diktatörü ve onun arkasındaki güçleri alt etmek için.

Çünkü vicdan zayıf düştü, bu kadar ilkesizliğin, bu kadar kirliliğin ortasında.

Vicdan baş edemiyor diktatörle çünkü bir Türk milliyetçileri bir Kürt milliyetçileri Erdoğan'a hayat öpücüğü verip durmakta.

Vicdan işe yaramıyor çünkü bundan sadece on on beş yıl kadar önce sağcılar bile ürküttüğü Amerikancılık yaftasından artık solcular dahi rahatsız olmuyor.

Vicdan etkisiz kalıyor çünkü Türkiye'de gerçek direnç noktalarından birisi olan aydınlanmacı-laik birikime saldırılar arasında yaygın biçimde Kürt siyasetçileri de var.

Vicdansız solcu olmaz, bugün artık vicdanla hiçbir şey olmaz.

Her gün denizlerimizde onlarca çocuk ölüyor. Diktatör bağırıp duruyor "ey dünyaa... sessiz kalma"! Sessiz kalınca vicdansız oluyorsunuz.

Ya da vicdan filan yapıp kendinizi ve başkalarını kandırıyorsunuz.

Nasıl olacak, herkes evine bir Suriyeli mi alacak? Yoksa Ege'de sığınmacı nöbetleri tutmaya mı başlayacağız, denize düşenleri kurtarmak için?

Bu düzene, bu düzenin şu anda somutlandığı siyasi iktidara karşı emeğin kurtuluşundan yana, aydınlamadan yana, bağımsızlıktan yana mücadele etmeyen vicdanını mümkün değil rahatlatamaz.

Biz Türk, Kürt bütün insanlarımızı, bölge halklarına borçlandırdık. Bu borcun zaten vicdan rahatlatarak ödenmesi asla mümkün değil.

Ya da vicdanınız varsa, bu düzene isyan bayrağı açarsınız!

Bir imza da sen mi versen?

ÉMİLE ZOLA'YA YANINA İMZACI FALAN ARAMADAN "SUÇLUYORUM" YAZISINI YAZIP, TARİHE AYDININ NASIL BİR TOPLUMSAL ETKİ YARATABİLECEĞİNE DAİR EN BÜYÜK ÖRNEĞİ TEŞKİL EDEREK GEÇME GÜCÜ VEREN NEDİR?

Sorumuz şu: Aydın olmak için irade beyan etmek, "bir imza vermek" yeter mi?

Kanımca imza kampanyaları, hele ki havada change.org "petition"larının uçtuğu günümüz enformasyon baktığında, en iyi ihtimalle etkisiz, hatta hemen her zaman zararlı. Zararlılar, çünkü insanların, düzenin onlara batan bir yönüne duydukları tepkiyi bütününe yöneltmek yerine o batan kısmıyla sınırlı tutmalarını, sadece ona yönelik ve güvenli biçimde dışavurmalarını sağlıyorlar. Bunun ötesinde "kamuoyunun kendisini beyan ederek siyasi sonuçlar alabileceği" şeklinde çok temel bir yanlış kavrayışa dayanıyorlar. Oysa son tahlilde kamuoyu siyaseti değil, siyaset kamuoyunu belirler ve altına imza atılan bir bildiri (ya da atılan bir twit) olsa olsa bir fikir beyanı, bir "ihlas-ı rey"dir. Etkisi de bir oy kadardır; zira fikirler eyleme geçirilmedikçe, toplumda örgütlenmedikçe, durdukları yerde mutlak anlamda etkisizdir.

Peki ya imza listesi "aydın"lardan oluşuyorsa?

Bugün dünya ve Türkiye'de aydınların toplumsal etkisinin ne halde olduğunu tartışmaya girmeyeceğim*. Onun yerine, aydın kimliğinin çok daha büyük toplumsal etkiye sahip olduğu yıllardan bir örnek olarak, 12 Eylül darbesinin ardından öncülüğünü Aziz Nesin'in yaptığı Aydınlar Dilekçesi'ni ele alalım ve şu soruyu samimiyetle yanıtlayalım: O dilekçenin bugün halen gündemde olmasını sağlayan, altında yer alan ve sonrasında "ben toplu konut dilekçesi sandım" diye çark eden İbrahim Tatlıses'i dahi içeren imzacı isimler midir, metnin kendisi mi, yoksa Aziz Nesin'in dünyanın her yerinde retorik derslerine örnek olabilecek nitelikteki savunması mı?

Ya da, Émile Zola'ya yanına imzacı falan aramadan "Suçluyorum" yazısını yazıp, tarihe aydının nasıl bir toplumsal etki yaratabileceğine dair en büyük örneği teşkil ederek geçme gücü veren nedir?

1- Aydın, ortalık kararmaya başladığında zuhur edip fikirlerini insanlığa bahşeden bir mistik kurtarıcı değildir. Fikirlerini yıllarca, sabır ve sebatla anlatmış; nitelikli eserleriyle insanların hayatlarını etkilemiş ve güvenlerini kazanmıştır. Nesin Zübük'ü, Zola Germinal'i yazmış olmasa kimse söylediklerini dinlemezdi. (Niteliksizin teki olmasına rağmen söyledikleri dinlenen insanlar mı görüyorsunuz? Dikkatli bakın, arka-

Émile Zola

larında onları seslendiren egemenleri göreceksiniz.)

2- Aydınların ne gündend güne söyledikleri, ne de söyledikleriyle yaptıkları arasında tutarsızlık yoktur. Einstein hümanisttir ve gittiği yeri gördüğü anda Manhattan Projesi'nden tüm sonuçlarını göze alarak çekilir. Çekilmeseydi tarihe görelilik yasasını bulmuş ve en fazla internet çöpüne konu olmuş sevimli bilim adamı değil Hiroşima ve Nagazaki'nin katili olarak geçecekti.

3- Aydın, yüzünü ezilenlere dönerken sırtını egemenlere yaslamaz. Bütün ezilenlerden yana ve bütün ezenlerin karşısındadır, ayırım yapmaz. Nesin, imam gericiliğinden, dinsel baskıdan nefret eder; ama kurtuluşu sömürücü patrona aramaz. Zola, ırkçılığa maruz kalan Yahudi polis Dreyfus'a sahip çıkar; ama eserlerinde Yahudi tefecileri, bankerleri değil ezilenleri savunur.

4- Aydın, sözünü duyurmak için emek vermekten ve sözü-

nün egemenlere verdiği zararın bedelini ödemekten kaçmaz. Sıradan insanların dokunulmaz olmadığı bir düzende dokunulmaz olmaya çalışmaz. Nesin dağıtacak bayi bulamadığında Marko Paşa'yı bizzat sokakta satar. Yürüttüğü aydınlanma mücadelesiyle yobazların hedefi haline geldiğini bilse de, ölüm tehditleri olsa da ülkesini terk etmez, başkaları gibi ABD'ye yerleşip güvenli bir mesafeden laf yetiştirmez.

Liste uzatılabilir ama bu dört madde esastır. Bunlardan yola çıkarak; aydın, Merkel'e ricacı olmaz, Amerikan emperyalizminden arabuluculuk, kurtarıcılık beklemez. Aydınların fikirleri twit edilir ama aydın fikirlerini twit atmaz. Toplumu eserleriyle değil beyanatlarıyla aydınlatmaya çalışmaz.

*Önemsiz olduğundan değil, şu yazıda söylenenlere ekleyecek bir şeyim olmadığından: Aytekin Soner Alpan, "Yeni Türkiye'nin Kanaat Teknisyenleri ya da Doksozoflar", soL Dergisi, S.19, <http://goo.gl/DnYoiq>.

■ Nevzat Evrim Önal

Émile Zola'nın "Suçluyorum" başlıklı açık mektubu 13 Ocak 1898'de L'Aurore gazetesinde yayımlanmıştı.

Halep'in ardından

CENEVRE, BİR TÜR PARANTEZ OLARAK İŞLEV GÖRECEKTİ, RUSYA GÖRÜŞMELERİN TIKANMASINI PEK DE ÖNEMSEMEDİ. TAM DA BU NOKTADA, BEYAZ SARAY'IN EN AZINDAN RUS İLERLEYİŞİNİ DURDURMAK İÇİN BAZI "ÇILGINLIKLARA" GÖZ YUMABİLECEĞİNİ DE AKILDA TUTMAK GEREKİYOR.

Geçen hafta bu dergi sayfalarında, uzun süredir beklenen Halep operasyonunun başlama ihtimalinden ve bunun Türkiye'ye etkilerinden bahsedilmişti.

Beklenen o operasyon başladı ve Suriye ordusu cihatçıların ana ikmal hattını kesti. Böylece, Halep'in kuzeyindeki Türkiye-Suudi Arabistan destekli silahlı gruplar için geri sayım başladı.

Şimdi, Suriye kritik bir evreye giriyor. Konunun bir bölümü Kürt meselesiyle ilgili. Şu anda Suriye ordusu da, YPG de hem Halep'in doğusundan, hem de batısından kuzeye doğru ilerliyor. Yani "Fırat'ın batısına" çoktan geçilmiş durumda. Ancak soru, kimin nereye kadar ilerleyeceğinde düğümleniyor. Bu, teknik bir mesele değil. Şam yönetimi ile PYD'nin, ABD ile Rusya'nın Kürt meselesinde hangi tutumda ortaklaşacakları ile de alakalı. Şimdilik, bir "demarkasyon çizgisi" oluşması tahmin edilebilir. Ancak Halep'in kuzeyinin Rojava'ya dahil edilmesinin Kürt sorununu görünüşte çözerken, bir başka sorunu, mesela "Arap sorunu"nu gündeme getirmesini beklemek afaki olmayacaktır. Suriye'nin Yugoslavyalaşması tehlikesi, Halep'in kuzeyinde çok daha güçlü.

LÜBNAN CEPHESİ Mİ?

Hepsi bu değil. Kürt sorununu da kesen, Suudi Arabistan ile Türkiye'nin ne yapacağı belirsizliğini koruyor. Suudilerin Suriye'ye asker göndermeye hazır olduklarını söylemeleri, Türkiye'nin Halep'in kuzeyini işgal edeceği söylentisi ile kesişti. Bir askeri seçenek hâlâ gündemde dursa da, karanlık ikilinin elinde başka kozlar da var. Birincisi, Halep'te dağılmaya başlayan silahlı grupları tekrar toparlayarak yeni bir "Fetih Ordusu" koalisyonu oluşturmak. Riyad muhalefetinin başını çeken Riyad Hicab'ın Ankara'ya gelerek ÖSO, İslam Ordusu ve Ahrar'uş Şam gibi gruplarla buluşması bunun işareti. Ayrıca, bu yeni çatı örgütüne, Suudilerin ve AKP'nin uçaksavar füzeleri de verebileceği konuşuluyor. İkincisi ise, geçen hafta Washington Institute tarafından dile getirildi. Bir süredir Lübnan'ın kuzeyinde artan Selefi faaliyeti ile IŞİD-Nusra varlığının Türk-Suud şemsiyesi altında kotarıldığına dair iddialar var. Trablusşam'daki Selefi gruplar, Suudi destekli bir isim tarafından birkaç yıldır silahlandırılıyor. Arsel-Baalbek hattında ise Nusra ve IŞİD'in saldırıları sürüyor. Lübnan'da yeni bir cephe açmak demek, Hizbul-

lah'ın dikkatini dağıtmak, Lübnan'dan Suriye'ye giden ikmal hattının kesilmesi anlamına da geliyor. Ancak bu yalnızca Suriye savaşından ibaret kalmaz: Zaten hayli kırılğan olan Lübnan iç siyaseti de, Türk-Suud müdahalesi ile birlikte daha da kötüye gider.

BAZI İHTİMALLER

Son olarak, ABD ve Rusya'ya bakıp bitirelim. John Kerry'nin Suriye yardım konferansında söylediklerine bakılırsa, ABD Suudi-Türk destekli muhalefeti Cenevre'ye oturtmak için epey çaba sarf etmiş. Garip gelebilir ama, Cenevre'nin başarısızlığa uğramasından Rusya'nın pek etkilenmediğini söylemek lazım. Hatta, Rusya görüşmelerin çökmesini istemiş bile olabilir; çünkü Moskova, bütün gücüyle askeri sahadaki dengeleri değiştirmeye ve bombardımanı devam ettirmeye kararlı. Cenevre, bir tür parantez olarak işlev görecekti, Rusya görüşmelerin tıkanmasını pek de önemsemedi. Tam da bu noktada, Beyaz Saray'ın en azından Rus ilerleyişini durdurmak için bazı "çılgnlıklara" göz yumabileceğini akılda tutmak gerekiyor.

GARİP GELEBİLİR AMA, CENEVRE'NİN BAŞARISIZLIĞA UĞRAMASINDAN RUSYA'NIN PEK ETKİLENMEDİĞİNİ SÖYLEMEK LAZIM. HATTA, RUSYA GÖRÜŞMELERİN ÇÖKMESİNİ İSTEMİŞ BİLE OLABİLİR.

Kadınların 'mübarek' görevi

BİR ZAMANLAR TAYYİP "EN AZ ÜÇ ÇOCUK" DEMİŞTİ, ŞİMDİ İSE BAŞBAKAN "BİZİM İÇİN DOĞUM YAPAN KADIN VATANI BİR GÖREV YAPIYOR" DİYOR. GERİCİLİKTE VE SAVAŞTAN BIKMIŞLAR OLARAK SORUYORUZ, BU HÜKÜMET ÇOCUKLARIN DOĞMASINI NEDEN BU KADAR İSTİYOR?

Geçtiğimiz haftayı Başbakan Davutoğlu'nun her savaş hükümetinin sorumlusunu andıran nutuğuyla hatırlıyoruz. Tarihten bildiğimiz bir temel ezberimiz var. Kendi halkına ve başka halklara savaş açanlar, o savaşın bedelini ödeyenlerden yeni ödevler beklerler. Mesela çok tanıdığımız "we can do it" sloganlı kaslı kadın sembolünün, Rosie'lerin, ABD'nin savaşın faturası için acil kurtarma planı olduğunu biliyoruz. Erkekler savaşa giderler, Rosie gibilerinin ise fabrikalarda boş yerleri doldurması gerekir, savaş devleti kadınlarının önemini hatırlamaya ve hatırlatmaya başlar. Kadınlar sadece elde kalanlar olarak üretimi sürdürmekle yükümlü değildir, ölen her vatandaş yerine do-

ğum yapmak ve savaşa yeniden ölebilecek çocukları göndermekle de yükümlüdürler.

Bir zamanlar Tayyip "en az üç çocuk" demişti, şimdi ise başbakan "Bizim için doğum yapan kadın hem mübarek bir görev yapıyor hem de vatani bir görev yapıyor" diyor. Gericilikten ve savaştan bıkmışlar olarak soruyoruz, bu hükümet çocukların doğmasını neden bu kadar istiyor?

"Kadınlarımızın ayakları altındadır cennet" ve "hepimizin anası, bacısı var", bunlar bizim için çok tanıdık...

Kutsallık varsa işin içinde kesin yapılması yakışıkalmayanlar vardır, kutsala uygun olanlar da o yakışıkalmayanların arkasından gelir. Kendisine çizilen çerçeveye ve sorumluluğun dışarısına çıkmaya cüret

eden her kadın için ise tecavüzcüsüne bile aklama çıkartılır. O saatte orada ne işin vardı, o etek neden o kadar kısa

yahut bana güldün, yana baktın... Geri-

liğin, kadını suçlu bulmak

istediğinde bahanesi çok. Bu bütünlük içinde değerlendirildiğinde annelik kutsaması da tüm kadınların hayatını çevreleyen bir karanlık ağ yaratıyor. Annelikte sorun olduğundan değil elbet, anneliği kutsayanlar doğurma izinleri yüzünden kadınları işsizlikle terbiye edenlerle aynı kişiler olduğu için burası karanlık. Ya da kadınlar annelik bahanesi ile eve ve çocuk bakımına hapsedilmeye çalışıldığı için karanlık.

Kapitalizm çocukların ve ailenin tüm sorumluluklarını kadınlara yıktığından, kadının tek varoluş amacını annelik üzerinden tanımladığından bu kutsamanın kendisi reddedilmelidir.

Çocukların geleceği mi? Diğer taraftan bir başbakan "doğuran kadın vatani bir görev yapıyor" dediğinde o ülkede doğan çocukla-

ra ne olduğuna bakmakta fayda vardır. Bizim ülkemiz çocukların yeteri kadar para harcanamıyorsa tedavi edilemediği, barınmadığı, eğitim alamadığı, aldışa da işsiz kaldığı bir ülkedir. Bunların ötesinde bu ülkede çocuklar vurulur, "doğurun" diyen başbakanın emriyle ilerleyen savaştan kaçmaya çalışırken denizlerde boğulurlar. Ülkemizde patron çocuğu olmayanlar birbiriyle savaştırılır, başka halkların çocuklarına düşman edilirler. Bu yüzden vatani görevi bize anlatmaya kalkışanlarla derdimiz var, çünkü bu ülkede hiçbir vatandaşın öldürülsün diye doğurulacak çocuğu yok.

Kız çocuklarını bekleyen gelecek ise daha karanlık. Savaşa katılmayacaklar belki ama savaşın açtığı fuhuş pazarına dahil olacaklar. Radikal İslam'dan kurtulurlarsa da zaten bir gece on dokuz yaşlarında ülkenin en işlek caddelerinden birinde tecavüze uğrayacaklar. Ya da dolmuşun birinde tecavüzleri ile yetinilmeyecek öldürülecek, yakılacaklar. Muhtemelen çocuk yaşta evlendirilecekler, ölümleri örtbas edilmeye çalışılacak. Bu karanlığın içinden doğumu takdir edenler de "tecavüze uğrayan kadının hiç mi suçu yoktu" diyecek, 15 yaşındaki kızın tecavüzcülerine beraat verecek.

BAŞBAKAN BUYURMASA DA...

Bu karanlık nedeniyle bu ülkede birileri "çocuk doğurma gerekliliği" dediğinde kadınların anneliğin güzel taraflarından önce bu karamsar tabloyu düşünmeleri ve öfkelenmeleri normaldir. Neyse ki bu öfkeyi ortadan kaldıracak yegâne iradenin çocuklarımıza ne olacak kaygısı gütmeceğimiz bir ülkeyi, Sosyalist Türkiye'yi kurma iradesi olduğunu biliyoruz. Neyse ki sosyalizm deneyimlerinde, Sovyetler'de çocukların eşit olarak devlet desteği ile büyütüldüklerini biliyoruz. Kadının toplumsal alana ve işgücüne eşit bir şekilde dahil olması için devlet tarafından açılan kreşleri, yemekhaneleri, çamaşırhaneleri biliyoruz.

Başbakan buyurmasa da çocuk doğuracağız bu ülkeye; ama bu karanlığı yıkmak için büyüteceğiz çocuklarımızı, aydınlık bir ülkeyi kurmak için büyüteceğiz.

■ Aysima Karcaaltıncaba

We Can Do It!

İsrail'in bölge politikası: **Yağma ittifakları**

PRAGMATİK BİR SİYASET İZLEDİĞİNİ GİZLEMİYEN İSRAİL, KİMSEYLE İTTİFAK YAPMAKTAN ÇEKİNMEDEN SORUNLARINI AŞMAYA ÇALIŞIYOR. SONUNDA KARŞIMIZA ÇIKAN TABLO, YALNIZCA İSRAİL'İN HALİNİ DEĞİL, GÜNÜMÜZ SİYASETİNİN İLKESİZLİĞİNİ VE TUTARSIZLIĞINI DA GÖSTERİYOR.

Son zamanlarda pek çok mesele üzerinden dengelerin İsrail aleyhine işlediği söylenebilir. İran'ın küresel ve bölgesel bir oyuncu olarak kabul edilmesi, Rusya'nın Suriye'ye müdahalesiyle Suriye hükümetinin güç kazanması, Avrupa Birliği'nden kimi ülkeler başta olmak üzere önemli denebilecek ülkelerin Filistin yanlı açıklamaları, Birleşmiş Milletler'den gelen İsrail karşıtı mesajlar... Ancak İsrail siyasetini bunların üzerinde inşa ederek, bölgedeki konumunu korumayı, hatta güçlendirmeyi başarıyor.

İLKESİZ ÇIKAR İLİŞKİLERİ

Suriye'nin Golan Tepeleri'ni uluslararası hukuka aykırı olarak işgal eden İsrail, bir yandan da Akdeniz'de petrol ve doğalgaz çıkartmak için çalışmalarını sürdürüyor. Suriye'nin mevcut zayıflığını fırsat olarak gören (ve bu zayıflığı artırmak için çaba harcayan) İsrail, Kıbrıs hükümeti ve Yunanistan ile politikalarını ortaklaştırarak yaptıklarına meşruiyet sağlamaya çalışıyor. İsrail'in bunu başarabilmesinde Syriza hükümeti büyük rol oynuyor. Yunanistan tarihsel olarak İsrail karşıtı politikalar izlemişken, "sol" bir parti olduğunu öne süren Syriza, geçmişte kendi "sağındakilerin" bile yapmadığını yaparak İsrail ile ortak askeri ve iktisadi siyaset yürütüyor. Yu-

nanistan Dışişleri Bakanı Nikos Kocyas, İsrail ile enerji pazarlıkları üzerinden kurdukları bu ittifakı "istikrar hattı" olarak isimlendirdiklerini söylüyor.

İsrail'in bölgede bir diğer müttefikiyse Suudi Arabistan. Suud gericiliği ile geliştirdiği ortaklık sayesinde Mısır ve Körfez ülkeleri ile de sorun yaşamayan İsrail, bu ülkelerin dostluğu sayesinde bölgesel bir direnişle karşılaşmıyor. "İran etkisini kırmak" üzere birleşen İsrail ve Suudi Arabistan, Suriye konusunda da aynı başlıkla birleşerek ülkedeki cihatçı örgütlere destek sağlıyor. Bir yandan bölgedeki cihatçı örgütleri sebep göstererek Golan'da askeri varlığını artıran İsrail'in, bir yandan da bu çetelere askeri ve lojistik destek verdiğine dair kanıtlar ortada duruyor. İsrail, Cenevre görüşmeleri meselesinde de durumun Suriye lehine dönmemesi için elinden geleni yapıyor. İsrail ve Türkiye arasındaki ilişkileri yeniden düzeltene kadar Suudi Arabistan-İsrail ittifakı olduğunu söyleyebiliriz. İsrail ve Türkiye'nin yeniden temaslarda bulunması, Kıbrıs sorununu yok sayarak Akdeniz'den enerji kaynaklarının çıkartılmasının önünü açıyor. Bir süredir olduğu görülen İsrail-Kıbrıs-Yunanistan halkasına bir zincir daha eklenmiş oluyor.

Tüm bu ittifaklarda eksik olan şeyse tutarlılık ve ilkeler. İsrail karşıtı

söylemlerde bulunan ülkeler, çıkarları gerektirdiğinde İsrail ile ortak hareket etmekten hiç çekinmezken, tarih bize bu ittifakların kısa sürede dağılabileceğini de gösteriyor.

ABD SEÇİMLERİ NE GETİRECEK?

ABD, İran'ı "kazanmak" için yaptığı hamleler ve Suriye'deki "pasif" tavrı ile İsrail'i uzaklaştırmış olsa da, ABD seçimleri ilişkilerin yeniden ısınacağına işaret ediyor. İsrail ve Suudi Arabistan'ı yaklaştıran koşullar, İran'ı da ABD karşıtı eksenin merkezinde kalmaya ikna ediyor. ABD başkanlık seçimleri yaklaşıncı, bütün adayları ortaklaştıran nokta İsrail yanlılığı oluyor.

İsrail gazetesi Haaretz'de yer alan bir yazıda, kendisini "demokratik sosyalist" olarak tanımlayan Bernie Sanders'ın, İsrail konusundaki görüşlerini "seçmenlerinin fazla sağında" kalacağı için açıklamadığı, bu konuda sessiz kalmayı tercih ettiği duyurulurken, Sanders'ın geçmişte fikirlerini açıkladığı için İsrail karşıtlarının tepkisini çektiği de hatırlatılıyor. ABD seçimlerinde sonuç ne çıkarsa çıksın, bölgede yağma ittifaklarını kuran İsrail'in, ABD ekseninde yerini korumayı sürdüreceği görülüyor.

■ Tulga Buğra Işık

'Küba'nın sosyalizm inadındaki değeri kavriyoruz'

27 ŞUBAT-06 MART 2016 TARİHLERİNDE GERÇEKLEŞTİRİLECEK KÜBA HAFTASI'NA YAKLAŞIRKEN JOSE MARTİ KÜBA DOSTLUK DERNEĞİ (JMKDD) BAŞKANI GÖZDE KÖK İLE GÖRÜŞTÜK.

Jose Marti Küba Dostluk Derneği 2002 yılında Küba Komünist Partisi ve Türkiye Komünist Partisi'nin aldığı ortak bir karar neticesinde kurdu. Türkiye'de Küba'yla dostluk ve dayanışma faaliyetleri yürütmek üzere kurulan ilk dernek olma özelliği taşıyor. Dernek kurulduğu andan itibaren kamuoyunda geniş bir ilgiyle karşılandı, üye sayısını hızla artırdı. Kısa zamanda düzenlediği Küba haftaları, yaptığı basın açıklamaları ve diğer etkinlikleriyle tanındı. Halen İstanbul, Ankara, İzmir ve Eskişehir'de genel merkez ve şube düzeyinde faaliyet yürütüyor. Diğer kentlerde de düzenli iletişim halinde olduğu pek çok Küba dostu var. Onlarla zaman zaman Küba Büyükelçisi'nin de katıldığı konferanslar, Küba geceleri, film gösterimleri ve başka sanatsal etkinlikler düzenliyor.

Dernek 27 Şubat-06 Mart 2016 tarihlerinde bir Küba Haftası düzenlemeye hazırlanıyor. Jose Marti Küba Dostluk Derneği (JMKDD) başkanı Gözde Kök bu haftanın amacını Küba'nın ABD emperyalizmi karşısında elde ettiği yeni kazanımlara ve Küba'nın bu yeni uğrakta da devam eden mücadele gündemlerine ışık tutmak olarak tarif ediyor.

Dernek Küba'yla dayanışmanın gerekliliğini nasıl kavriyor?

Küba sosyalizmi insanlığın geleceği bakımından belki de 20. yüzyılın en değerli somut bakiyesi. İçinden geçtiğimiz barbarlık döneminde bu kendini fazlasıyla hissettiriyor. 20. yüzyıl da belki iki dünya savaşını, Kore ve Vietnam'a dönük emperyalist saldırı, Latin Amerika, Asya ve Afrika'daki emperyalizm güdümlü gerici rejimlerin baskı ve katliamlarını görmüş bir yüzyıl olarak daha masum değildi. Ancak 20. yüzyıl aynı zamanda Ekim Devrimi ile açılan sosyalist devrimler çağına tanıklık etti. Bu devrimler sonrasında kurulan sosyalist rejimler insanlığın önünde yeni bir ufuk açtı. Çalışma hakkı, eşit ve parasız sağlık ve eğitim hizmetleri, kadın-erkek eşitliği, çocuk hakları, insani çalışma saatleri ve koşulları, bilimsel bilgiye, sanatsal ve kültürel birikime ulaşma ve bu alanlarda üretim yapma olanakları bakımından dünya emekçilerinin o güne kadar hayal bile edemeyecekleri bir yeni durum ortaya çıktı. Yalnızca bu da değil. Kendi aralarında ve dünyanın mazlum halkları ile gösterdikleri dayanışma ve barış savunuculuğu kâr

hırslının, eşitsizliğin, adaletsizliğin ve saldırganlığın borusunun öttüğü dünyada yeni normlar yarattı. Nihayet yüzyıl sonuna doğru sosyalizm geçici bir süre için, insanlığın en ileri çıtasını temsil eden bir sistem olarak büyük bir geriye düşüş yaşadı. Küba sosyalizmi bir sistem olarak sosyalizmin var olmadığı koşullarda ayakta kalmayı başardı. Ölçeğini ve olanaklarını çok aşan büyük bir sorumluluğu bir başına sırtlayarak... Derneğimiz en başta Küba'nın sosyalizmdeki bu inadının değerini kavriyor. Baş başa kaldığı emperyalist kuşatmaya karşı Küba sosyalizmini ve Küba halkının egemenlik haklarını savunmayı en doğal misyonu kabul ediyor.

Geride bıraktığımız yıl Küba-ABD ilişkilerinde yaşanan gelişmeler, ABD'yle diplomatik ilişkilerin yeniden kurulması yönünde adım atılması Küba'yla dayanışmanın gereğini ortadan kaldırdı mı?

Kesinlikle ortadan kaldırmadı. Avrupa'da ya da dünyanın çeşitli yerlerinde

Küba Beşlisi'nin serbest kaldığı, Küba'ya yönelik ABD ablukasının gevşeme sinyali verdiği bir evrede dayanışma faaliyetinin boşa düştüğünü düşünen ekipler olabilir belki. Bizimse bakışımız bütünü farklı. Küba'nın önünde yeni bir dönem açıldığını apaçık biçimde görüyoruz. ABD ile görüşmelerin başlaması bu yeni dönemin yalnızca bir boyutunu oluşturuyor.

Küba son yıllarda sosyalizmi sürdürülebilir kılmak adına önemli bazı iktisadi düzenlemelere imza attı. Bu düzenlemeler bir yandan sistemin işleyişindeki tikanlıkları açacak ve Küba halkına iktisadi anlamda soluk alıracak nitelikte. Öte yandan Kübalı devrimcilerin önüne üstesinden gelmekle yükümlü oldukları yeni sorunlar çıkarmaya aday. ABD ile ilişkiler de böyle. Bir yandan Küba yıllardır ABD saldırganlığına karşı kendini savunurken ne kadar haklı olduğunu göstermiş oldu ve ABD'nin Küba politikasının bir fiyasko olduğunun bizzat Obama tarafından kabul edilmesi büyük bir zafer anlamına geldi. ABD'nin

Jose Marti Küba Dostluk Derneği (JMKDD) Gözde Kök'le 27 Şubat-06 Mart 2016 tarihleri arasında düzenlenecek Küba Haftası'nı konuştuk.

acımasız abluka politikası bizzat ABD hükümetinin bu itirafıyla meşruiyetini büsbütün yitirdi. Öte yandan ABD'nin Küba'ya yönelik karşıdevrim planlarından vazgeçtiğini düşünmek büyük bir saflık olur. Eskiden kullanmaya cesaret edemedikleri bazı araçları devreye sokabilecekleri bir döneme girdikleri söylenebilir. Üstelik bir yandan diplomatik ilişkiler kurulurken öte yandan abluka uygulamaları bütün hızıyla sürüyor. ABD kendi siyasal iç gerilimleri itibarıyla de bu uygulamalara bugünden yarına son vermeyecek; önümüzdeki başkanlık seçimiyle birlikte Küba'yla ilişkilerde yeniden aşırı saldırgan bir tarzın egemen olmaya çağının da garantisi yok. Kısacası, Küba sosyalizmi mücadele gündemlerinin ve dolayısıyla araçlarının değişime uğradığı bir evreden geçiyor. Biz yapmamız gerekenin bu evrenin ihtiyaçlarını kavramak ve dayanışma faaliyetimizi bu doğrultuda güncellemek olduğunu düşünüyoruz.

Derneğin faaliyetlerinden kısaca söz edebilir misiniz?

En genel anlamda faaliyetlerimizin temel eksenini Türkiye kamuoyuna Küba'yla ilgili en doğru ve kapsamlı bilgiyi sağlama çabası oluşturuyor. Yayıncılık faaliyetlerimizi, konularına yıllar içinde ciddi çeşitlilik kattığımız atölye çalışmalarımızı, Küba'dan davet ettiğimiz dostlarımızla yapılan söyleşileri hem Küba'yla ilgili mevcut bilgi kirliliğini bertaraf edecek hem de Küba'ya yönelik sempatiyi politize edecek şekilde formüle ediyoruz. Son yıllarda Küba gezilerine ağırlık verdik. Kültürel ve politik içerikleriyle bu geziler insanları Küba gerçeği ile bizzat tanıştırmak onlara benzersiz bir deneyim yaşatıyor. Bizim burada ne yapsak anlatamayacağımız bir bilgi sağlıyorlar:

Sosyalist bir ülkede hayat neye benzer? Bu geziler sayesinde bugüne kadar Küba, Türkiye'de yüzlerce yeni dost kazandı. Bunların önemli bir kısmı kendi imkânlarını, yeteneklerini Küba için seferber etmek isteyen dostlar...

Ayrıca bizim büyük hayallerimiz var. Derneğimizin oldukça militan, Küba'ya ilişkin bilgisini ve Küba'yla ilişkilerini derinleştirmek konusunda çok hevesli genç bir kadrosu var. Bu kadro, derneği yakın gelecekte Küba'yla ilişkilerde eşik atlatacak, büyük kültürel ve sanatsal projelere imza atacak, Küba'da ve yurtdışında ufukumuzu genişletecek kişi ve kurumlarla buluşturacak bir merkeze dönüştürmek istiyor ve bu doğrultuda adımlar atıyor.

Dünyada Küba ile dayanışma için ne yapılıyor? Siz kendinizi benzer

KÜBA'NIN İNSANI YARDIMDA BULUNDUĞU, DOKTOR VE ÖĞRETMEN GÖNDERDİĞİ HER COĞRAFYADA KÜBA İLE DOSTLUK DERNEKLERİ OLUŞUYOR.

derneklerin içinde nereye yerleştiriyorsunuz?

Dünya üzerinde Küba'yla dayanışma faaliyeti yürüten yüzlerce dernek ve çok sayıda grup var. Bu dernek ve gruplar, eylem güçleri ve etkileri, ülkelerin adıyla olan mesafeleri ve karakterlerine göre farklılıklar gösteriyor. Bu farklılıklara rağmen Küba'nın bu oluşumlarla kurduğu ustalıklı öncülük ilişkisi geçmişte olduğu gibi bugün de ortak çıkarların hayata geçirilebilmesini sağlıyor. Bu çıkarlar Küba halkının somut mücadele başlıkları çerçevesinde örülüyor. 1998 yılından 2014 yılına kadar tüm oluşumlar ABD'de tutsak edilen 5 Kübalı kahramanın serbest bırakılması için çeşitli kampanyalar yürüttü ve bu çalışmalar dönem dönem merkezileştirildi. Dava tüm dünya kamuoyu ile paylaşıldı. Ayrıca Küba halkı devrimin gerçekleştirdiği 1959 yılından beri ABD ablukasını yaşıyor. Dünya üzerindeki tüm dernek ve dayanışma grupları ablukanın kaldırılması için çeşitli faaliyetler yürütüyor. Benzer şekilde Guantanamo'daki yasadışı Amerikan üssü ve barındırdığı cezaevinin kapatılması tüm derneklerin ve organizasyonların gündeminde.

JMKDD'ye gelirsek... Derneğimiz Küba'yla uluslararası dayanışma hareketinin doğal bir üyesi. Yurtdışındaki dostlarımızla çeşitli uluslararası toplantılarda, siyasi kampanyalarda ve Küba'da yılın çeşitli zamanlarında düzenlenen uluslararası tugay kamplarında yan yana geliyoruz ve sürekli dirsek temasımızı koruyoruz. Derneğimizin bir özelliği dünya üzerindeki pek çok dernekten genç olması. Örneğin ABD'nin Vencemos Tugayı 1969 yılından beri faaliyet gösteriyor. Benzer şekilde Avrupa'daki dayanışma örgütlerinin tarihi de 1960'lı yıllara dayanıyor. Küba'nın insani yardımda bulunduğu, doktor ve öğretmen gönderdiği her coğrafyada Küba ile dostluk dernekleri oluşuyor. Latin Amerika ülkelerinin coğrafi avantajı ve ortak tarihleri dolayısıyla kurdukları ilişkilerin daha farklı anlamları da var kuşkusuz.

27 Şubat-06 Mart Küba Haftası

Bu ay sonunda başlayacak bir Küba Haftasına hazırlanıyorsunuz. Nasıl olacak biraz anlatır mısınız?

27 Şubat-06 Mart 2016 tarihlerinde gerçekleştireceğimiz Küba Haftası'nda amacımız, Küba'nın ABD emperyalizmi karşısında elde ettiği yeni kazanımlara ve Küba'nın bu yeni uğrakta da devam eden mücadeleye gündemlerine ışık tutmak olacak.

Her başlıkta olduğu gibi ABD ile ilişkilerin yeniden tesis edilmesi gündeminde de Küba'yı hedef alan çarpıtmalar ve ülkenin teslimiyet yönünde yol aldığı ima eden korkunç yalanlarla karşı karşıyayız. Bu süreçte Küba'nın inisiyatif sahibi olduğunu Türkiye kamuoyu bilmek zorunda; hafta boyunca gerçekleştireceğimiz etkinliklerin her şeyden çok bu amaca hizmet etmesini diliyoruz.

Ankara, İzmir ve İstanbul'da çeşitli etkinlikleri kapsayacak olan hafta boyunca Küba'dan misafirlerimiz olacak. Örneğin Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Uluslararası İlişkiler Bürosu'nu temsilen Juan Carlos Manzan'ı ağırlayacağız. Onun yanı sıra Küba Dünya Halklarıyla Dostluk Enstitüsü (ICAP) ve Üniversite Öğrencileri Federasyonu'ndan (FEU) temsilciler bizimle birlikte olacak. Hafta boyunca ünlü Kübalı fotoğrafçı ve belgesel yönetmeni Roberto Chile'yi de "Fidel Fidel'dir" başlıklı fotoğraf sergisini açmak üzere Türkiye'de misafir etme onurunu yaşayacağız.

Küba Haftası etkinlikleri kapsamında Nâzım Hikmet Kültür Merkezleri ve üniversitelerde, konferanslar ve film gösterimlerimiz olacak.

Sanat üzerine ne okumalı?

İKİ BÜYÜK / ANA
DÜŞÜNME YÖNTEMİ
VAR, BİRİ BİLİM,
KAVRAMLAR
ARACILIĞIYLA
DÜŞÜNMEKTİR,
DİĞERİ SANAT,
İMGELER
ARACILIĞIYLA
DÜŞÜNMEKTİR.

Üzerine düşünmesi, tartışması çetrefilli pek çok konu var ve sanat da bunlardan biri. Orta karar bir kitapçıya ya da memleketinde sayıları giderek azalmakta olsa da, bir kütüphaneye girip sanat bölümünün karşısına geçtiğinizde karşınıza çıkan yüzlerce kitaptan da anlaşılabilir bu durum. Bu konuda ne kadar çok yazarın ne kadar çok başlıkta kalem oynattığını görmek ürkütücü olabiliyor. Neresinden başlanacak, “doğru” halka hangisi; bunlardan birini tutunca gerisi çorap söküğü gibi gelebilecek mi? Eleme ve seçmeyi nasıl yapabiliriz?

Başka sorular da eklenebilir: Sanat kelimesinin, çoğunlukla birlikte kullanıldığı (kültür-sanat) kültür kelimesinden farkı nedir? Önce kültür üzerine mi okumalı? Peki estetik? Peki ya ideoloji kavramı? Marksizmin yapı ve üstyapı kategorileri çerçevesinde, üstyapıya dahil edilen sanatı anlama çabasına neresinden girişebiliriz? Üstyapıya dahil edilen sanatın bir meta olmasını, yani açıkça yapıya dair bir unsur da olmasını nasıl kavrayabiliriz peki?

Elbette bir toplumsal boyutu var meselelerin: Sanat seçkin bir pratik midir? Sanatseverlik züppelik midir, lüks müdür? Peki, Marx, 1844 Elyazmaları'nda “belirli bir sanat zevkinin oluşabilmesi için bir sanat kültürü edinmek gerekir” derken ne kast ediyor olabilir? Hatta mevcut cumhurbaşkanının bir sanatçı tipolojisi kurgulayarak yönelttiği “bunlar hep sanat için sanat yaptılar, oysa sanat toplum içindir” sözünü ne yapacağız? Aydın, sanatçıyı tartışmadan sanat tartışılabilir mi? Kimin ürettiği sanat? Kimin için üretilen sanat? Hangi sanat?

Soruları yanıtlamaya nereden başlayabiliriz? Aristo ve Poetika'sından mı? Platon'un mağarasına mı uzanmalı? Yoksa çağımızdan mı; Freud mu bilmeli anlamak için, Deleuze, Derrida, vb. mi? Modernizm ne demişti ki postmodernizm “iyi sanat-kötü sanat yoktur”

diyerek eleştirdi? Yok mudur gerçekten? Mesela popüler kültür sanat mıdır; diziler, müzikler, sergi salonu görevlilerinin “çöp sanarak attıkları” enstalasyonlar?

ÇOK MU KARMAŞIK?

Mesele karmaşık, çetrefilli, tamam... Ama gözün korkmasını gerektirecek bir durum yok aslında. Bu karmaşıklığın çok yalın bir nedeni var: Toplumsal sınıfların ve sınıf mücadelelerinin renk çaldığı bir dünyada, tüm toplumsal pratikler gibi, sanat da bu sınıf mücadelesinin sahnelerinden; mücadelenin politik-ideolojik anlamda en yoğun ve şiddetli yaşandığı alanlardan biridir. Tüm sınıflı toplumsal formasyonlarda da böyledir ama en çok sanayi devrimi sonrası modern dünyada egemen sınıfın kendi üyeleri, siyasal temsilcileri, ideologları, sanat alanını kapsamaya ve kuşatmaya, bu güçlü “enstrümanı” kendi cephaneliklerine katmaya dönük azami bir çaba gösterirler. Katabilirlerse, “köklü” burjuva kültürü, burjuva eğlencesi, burjuvaca bir prestij nesnesi haline getirirler. Katamazlarsa, yok saymaya, değersizleştirmeye, anlamsızlaştırmaya, olanaksızlaştırmaya soyunurlar. İşçi sınıfı da kendi cephesinden karşılık verir bu çabaya; sanatı toplumsallaştırmaya, dünyayı anlama ve değiştirme mücadelesinin olmazsa olmaz bir bileşeni haline getirmeye, özgülleştirmeye ve sıçratma-

ya, zincirlerinden kurtarmaya soyunur. Dolayısıyla da politik-ideolojik öznel-liklerin, yani farklı sınıfların ve sınıfsal çıkarların, dünyanın nasıl kavranacağı, nasıl duyumsanacağı, nasıl sorgulanacağı, nasıl anlaşılacağı, nasıl ve nereye doğru değiştirileceği sorularına verdikleri yanıtlar ve mücadeleler ile doğrudan ilgilidir sanat denilen toplumsal pratik.

Politik-ideolojik anlamda kabaca böyle bir zeminde yaşam buluyor sanat, tamam ama “sanat nedir?” sorusu hâlâ yanıt bulmadı. Sanat alanında cereyan eden mücadele, sanatın kendisini açıklar mı ki?

BAŞLANGIÇ İÇİN BİR TANIM

Şunu tekrarlayalım: Mesele karmaşık olmasına karmaşık, ama marksistler hep yalınlaştırmadan, sadeleştirmeden yana tutum alırlar (basitleştirmek değil). Üstüne üstlük marksizmin toplumsal olguları çözümlmek için sunduğu yöntem, sanat konusunu da karmaşıklıktan kurtarabilecek olanaklar sağlıyor. Yani elimiz sanıldığından güçlü ve avantajlıyız. Ama yapılacak çok iş var: Bir mirası bugünün soruları ışığında güncellemek ve geliştirmek gibi bir iş...

Bir başlangıç tanımı için, marksist geleneğin temel önermelerinden birine referansla, Gorki'ye kulak verebiliriz. Gayet yalın bir tanım yapıyor Gorki: İnsanlık, bugüne değin iki büyük yaratıcı

Dinselleşmeye karşı Türkiye'nin son kalesi

Özgür Şen

Türkiye'de bugün bir ilerici birikimden söz edilebiliyorsa, bunda 1923 Cumhuriyeti'nin payını kimse yadsıyamaz. Düşünsel olarak pek çok akımın izi daha öncesi-ne dek sürülebilir. Ancak Türkiye'nin laikleşmesindeki en önemli adım olarak Cumhuriyet, Türkiye'de ilericiğin toplumsal bir gerçekliğe kavuşması için de bir başlangıç noktasıdır.

Ama bu hikâye başladığı gibi bitmez. Cumhuriyetin öyküsü, yaslandığı sınıfın bu yüzyıla has değişmez gerici karakteri nedeniyle yarım kalınca devreye başka bir aktörün girmesi kaçınılmazdır. Bağımsız bir siyasi hat olarak rühdünü ispat ettikten sonra sol, bu mirasa sahip çıkacak ve aslında sahip çıkmaktan çok daha ötesini yapacak ve bu memlekette ilerici birikimin bugüne dek tutunmasını sağlayacaktır.

Üstelik Türkiye'de solun kiteselleşme problemlerine rağmen böyledir bu.

Sol, Türkiye siyasetinde hep örgütsel büyüklüğünden daha büyük bir yer kaplamıştır. Solun vücuduyla kıyaslanamayacak siyasi ve ideolojik etkisi, yanlış ve doğrusuyla, Türkiye ilericiliğinin bugüne taşınan yapısına damgasını vurur.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bizzat kendisine karşı yükselen gerici dalgaya karşı sol, bu memlekette aydınlanmacılığın ve laikliğin doğal sahibidir. Solun, cumhuriyetin kurucu ideolojisi olarak kemalizmle girdiği ilişki de Türkiye ilericiliğinin şekillenmesine damga vuracaktır. Kemalizmin gericiilik karşısında gittikçe daha fazla tutarsızlaşması ve ikircikli tutumu, kemalizmin solla girdiği alışverişten de okunabilir. Kemalizmin sol yorumlarının etkisinin azaldığı ve kemalizm solla olan mesafesini açtığı ölçüde, kurucu ideoloji gericiliğe ve dinselleşmeye daha açık hale gelecektir.

Türkiye'de dinselleşmeye ve gericiliğe karşı direncin en sağlam hattının sol tarafından çizilmesi ve bu mücadelede solun öncülüğü, solun bizzat kendisinin laiklik kavgasında nerede durduğunu önemli hale getirir.

Türkiye'nin dinselleşmesinde Türkiye sağının ve özelde AKP'nin rolü zaten bellidir, ancak bunun kadar üzerinde durulması gereken konu, bu süreci durdurması muhtemel aktörlerin ne yaptığıdır. Kemalizmin bu başlıkta havlu atması bir veridir ama sol da bir bütün olarak ele alındığında bu sınavı ne yazık ki verememiştir.

1980 sonrasında liberal etkilere gittikçe daha açık hale gelen bir solculuk türü, laiklik gibi aydınlanma değerlerinden hızla uzaklaşır ve gericiilik karşıtı mücadelenin öncü gücü açık bir yara alır. Dinsel ideolojilerle barışmanın bir yolunu arayan, üstelik bunu uzun süredir devam eden solun kiteselleşme problemlerinin bir çözümü gibi sunan anlayış, düzen içindeki laik akımları da yanlış bir noktadan topa tutarak dinselleşme karşıtı kavgayı itibarsızlaştırmıştır.

Laikliğin öncü kolu solun bu başlıkta yekpare bir tutum geliştirememesi, düzen içinde bu konuda var olan engellerin kaldırılmasını kolaylaştırır. Türkiye'nin toptan dinselleşmesinin önünde artık engel kalmamıştır.

Ancak bunların hiçbiri solun Türkiye'de laiklik kavgasındaki öncülüğünü değiştiremedi. Bu öncülük değişmez ve tarihsel bir olgudur. Dolayısıyla bugün dinselleşmeye karşı tutarlı ve bütünsel bir siyasi hattın liderliğini yapacak, bu hattı doğrudan kuracak solun toplumsal etkisi yine örgütsel gövdesinden çok daha büyük olacaktır. Türkiye'de düzen içinde laikliği savunan tek özne kalmamışken solun bu toplumsal etkiyi bu defa örgütsel bir güce tahvil etmesi de gerçek ve somut bir olanaktır.

güç geliştirmiştir, diyor. Bunlardan biri bilimdir, toplumsal yaşamın olgularını ve doğanın görüngülerini gözlemleme, karşılaştırma, inceleme yeteneğidir; ikincisi de düş gücüdür ve düş gücü de özünde dünya hakkında bir çeşit düşünmedir ancak bu düşünme, imgeler aracılığıyla gerçekleşir, diyor, şeylere, doğanın temel güçlerine, insanın niteliklerine, duygularına hatta tasarılarına katkıda bulunma yetisidir. Bu söylenenleri şöyle sadeleştirip uyarlayabiliriz: İki büyük / ana düşünme yöntemi var, biri bilim, kavramlar aracılığıyla düşünmektir, diğeri sanat, imgeler aracılığıyla düşünmektir.

Bilim şu aşamada konumuz dışında ama bu iki düşünme yöntemi arasında Çin Seddi olmadığını da vurgulayalım: Yetkin bilimsel düşünüşün sanata yaklaştığını, düş gücünü kışkırttığını, estetik bir değer de taşıyabildiğini ve yetkin sanatsal düşünüşün de bilime yaklaştığını, kavramsal düşünmeye katkıda bulunabildiğini, belirli bir soyutlama düzleminde, ikisinin buluşabildiğinin de özellikle altını çizelim. Bu ortaklaşmayı sağlayan, tekrarlayalım bir soyutlama düzeyinde, iki yöntemin de düşünmek oluşudur. (Politik alandan bir örnek olsun, Lenin'in "devrim ezilenlerin şölenidir" sözünü ne bilime ne de sanata indirgeyebiliriz; hem kavramsal düşünme hem de imgesel düşünme vardır bu sözde. Ya da Nâzım'ın "Onlar

ki..." diye başlayan dizelerini sonlandırırken kullandığı "bir şafak vakti onlar karanlığın kenarından ellerini toprağa basıp doğruldukları zaman" ifadelerini bilimden ayırmak mümkün mü?)

Sanat üzerine düşünürken daima aklımızda tutmamız gereken temeller var: Sanat konusu, sadece sanat üzerine düşünmek ve tartışmakla anlaşılabilir. Sanata ilişkin her anlama ve düşünme çabası, somut tarihselliklere, somut toplumsal yapılarla ve elbette ki sınıf mücadelelerinin seyrine referansla anlam ve değer kazanır. Sanat alanındaki dönüşümleri, kopuşları, sıçramaları anlama çabası, teknik ve biçim tartışmaları kadar, tarih-toplum-siyaset alanına da basmalıdır ayaklarını.

OKUMA VE İZLEME ÖNERİLERİ

Konumuz engin ve karmaşık boyutlar barındırıyor; başka yazılarda bu boyutlara girmek üzere, bir "ilk liste" oluşturabiliriz yine de. Buradaki liste, esas olarak bugüne ve bu çağa dönük çıktlarıyla önem taşıdığını düşündüğümüz 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl ekseninde derlenmiştir ve bahsettiğimiz ilişkiselliği berraklaştırmak amacıyla seçilen eserlerden oluşmaktadır. Bu başlangıç derlemesinin, sanatın, binlerce yıllık tarihine ve tartışmalarına da yönetsel bir ışık tutacağına inanıyoruz.

■ Çağrı Kınikoğlu

Okuma listesi

TOPLUMSAL VE POLİTİK TARİH

- Marx ve Engels, **Komünist Parti Manifestosu**, *Yazılama Yayınevi*
- Eric Hobsbawm, **Aşırı Çağ, Kısa 20. Yüzyıl**, *Everest Yayınları*
- Francis Stones Saunders, **Parayı Verdi, Düdüğü Çaldı**, *Kırmızı Yayınları*
- Cangül Örnek, **Türkiye'nin Soğuk Savaş Düşünce Hayatı**, *Can Yayınları*

KURAM / TARİH / ELEŞTİRİ

- Marx, Engels, Lenin, **Sanat ve Edebiyat**, *Evrensel Basım Yayın*
- Anatoliy Lunaçarskiy, **Miras**, *İnter Yayınları*
- Vsevolod Pudovkin, **Sinemanın Temel İlkeleri**, *Bilgi Yayınevi*
- John Berger, **Picasso'nun Başarısı ve Başarısızlığı**, *Metis Yayınları*
- John Berger, **Bir Fotoğraf Neyi Anlatır?**, *Metis Yayınları*
- Terry Eagleton, **Marksizm ve Edebiyat Eleştirisi**, *İletişim Yayınları*
- Augusto Boal, **Ezilenlerin Tiyatrosu**, *Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi*

BİYOGRAFİ / OTOBİYOGRAFİ / KONUŞMALAR

- Dimitriy Şostakoviç, **Bir Sovyet Sanatçısı Olarak Tarihe Tanıklığı**, *Yazılama Yayınevi*
- Maksim Gorki, **Edebiyat Yaşamım**, *Payel Yayınevi*
- Ahmet Say (hazırlayan), **Mozart**, *Evrensel Basım Yayın*

KURAM VE UYGULAMA BÜTÜNLÜĞÜ

- Nâzım Hikmet, **Memleketimden İnsan Manzaraları**, *Yapı Kredi Yayınları*
- Nâzım Hikmet, **Kemal Tahir'e Mapusaneden Mektuplar**, *Tekin Yayınevi*
- Orhan Kemal, **Nâzım Hikmet'le 3,5 Yıl**, *Tekin Yayınevi*

SANAT TARİHİ

- Arnold Hauser, **Sanatın Toplumsal Tarihi**, *Remzi Kitabevi*
- John Berger, **Görme Biçimleri**, *Metis Yayınları*
- Boris Suçkov, **Gerçekliğin Tarihi**, *Adam Yayınları*
- Ali Artun ile söyleşi: **Çağdaş Sanatın Bugününe Dair**, *sol Haber Portalı*

“ İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gerici dalgaya karşı sol, bu memlekette aydınlanmacılığın ve laikliğin doğal sahibidir. ”

“

“Ben izindeydim bilgim yok
ama kreşimiz çok nezih bir yer”
Belediye yetkilisi

“Yalova'nın Altınova ilçesine bağlı Subaşı Beldesinde, 2014 yılındaki yerel seçimleri kazanan AKP, seçim vaadi olarak kreş açacağı sözünü vermişti. Açılan kreş işlemeye başladı ama AKP'nin el attığı her şeyde olduğu gibi bir skandal da burada yaşandı... 4-5 yaşındaki çocuklara zorla namaz kıldırılıyor, ceza olarak aç bırakılan çocukların ayaklarına toplu iğne batırılıyor.”

soL Haber Portalı'nda yayınlanan
8 Şubat tarihli haber

9 ŞUBAT 2016

KOMÜNİSTLERİN YANITIDIR:

KREŞLERİ DE İMAMLARA TESLİM ETTİNİZ!

Belediye seçimleri öncesinde vaat ettiğinizi yaptınız. “Beldemize kreş açacağız” demiştiniz. Açtınız. “4 mevsim güzel zaman geçirebilecekleri kreş” adını verdiğiniz kreşe yakın köylerden çocuklar kaydoldu. Çevredeki işyerlerinde çalışan aileler sizden razı oldu!

Sonra skandal ortaya çıktı. Yaramazlık yapan çocukların ceza olarak aç bırakıldıkları, ayaklarına iğne batırıldığı ve vakit namazlarının 5 yaşında çocuklara zorla kıldırıldığı anlaşıldı.

29 Ocak'ta kreşi alelacele kapattınız. Zaten ruhsatsız açıldığı öğrenildi.

İlkel ve çağdışıdır.

5 yaşında çocuklara zorla namaz kıldırarak ne oluyor!

Çocukların bazıları alevi ailelerden geliyordu. Belli ki bu zorbalığı yaparken bir de bu nedenle ayrı bir haz aldınız.

Tekrar söylüyoruz: Çocuklara din eğitimi vermek, onları ibadete zorlamak insanlık suçudur.

Bunu gerici siyasetinizin bir parçası olarak yapıyorsunuz ki, bu “günahınızı” bir kat daha artırıyor.

İlkel ve çağdışıdır.

Seçim vaadi olarak açtığınız kreşi çocuklara işkence eden kişilere teslim ediyorsunuz.

Size güvenip çocuğunu teslim edenlerin vay haline.

Size güvenip ülkeyi teslim edenlerin hali de ortada. Çocuklarının Suriye'ye cihatçı olarak gittiklerini öğrenip ağlıyorlar. Cihatçı olmuş evlatlarının bir yerlerde kendini patlatıp onlarca insanın kanına girdiğini öğrenip yıkılıyorlar.

Bu ülkeyi, bu ülkenin çocuklarını size bırakmayacağız.

iletisim@kp.org.tr

www.kp.org.tr

/kpninsesi

**KOMÜNİST
PARTİ**